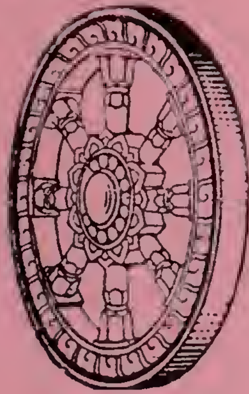

กรอนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

พระครูสรภัญญประกาศ

(กร ปิยสีโล)

วัดอัมรินทาราม

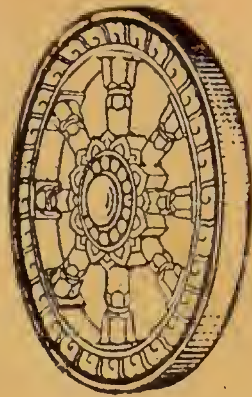
อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

๖ มกราคม ๒๕๒๒

พระธรรมดิลก (วิชมัย) วัดบวรนิเวศวิหาร

ศาสนา	คือพระธรรม	คำสั่งสอน
ดับทุกข์ร้อน	เย็นยิ่ง	เป็นมิ่งขวัญ
แต่งใจให้	งามสงบ	ดีครบครัน
ควรป้องกัน	ศาสนา	ให้ถาวร

กรอนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

พระครูสรภัญญประกาศ

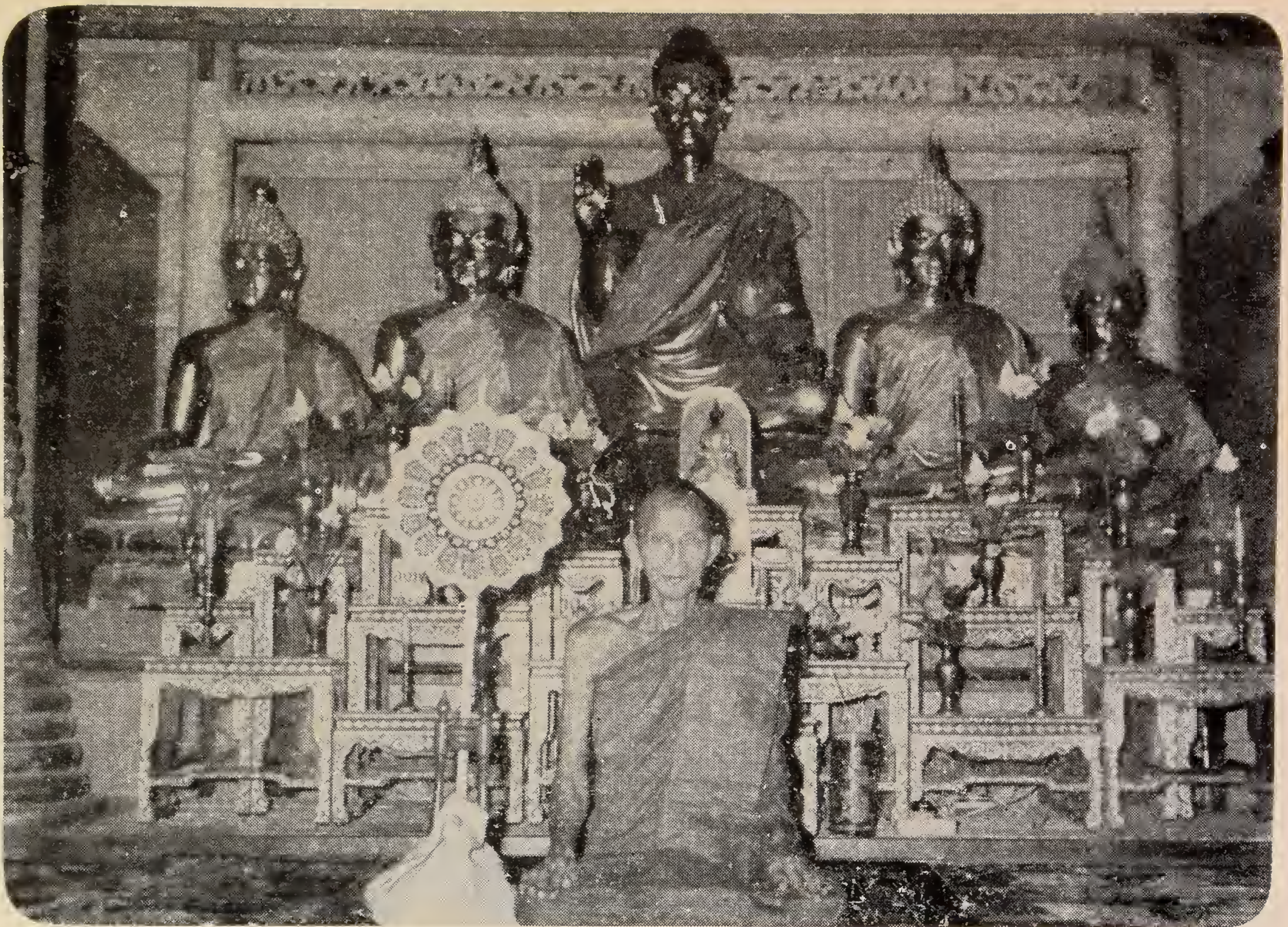
(กร ปิยสีโล)

วัดอัมรินทาราม

อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

๖ มกราคม ๒๕๒๒

พระธรรมดิลก (วิชมัย) วัดบวรนิเวศวิหาร

พระครูสรภัญญูประกาศ (กร ปิยสีโล)

สดุดีเกียรติคุณ

ในงานฌาปนกิจศพ พระครูสรภัญญ์ประกาศ (กรณ์ บิยสีโล) วัดอัมรินทาราม จังหวัดราชบุรี วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๒ สมควรสดุดีเกียรติประวัติเพื่อเป็นอนุสรณ์

พระครูสรภัญญ์ประกาศ อุปสมบทที่วัดบางคณฑี อำเภอบาง-คณฑี จังหวัดสมุทรสงคราม ศึกษาพระปริยัติธรรมได้นักธรรมชั้นโทแล้ว ได้ช่วยการคณะสงฆ์เป็นลำดับมา

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นพระครูสังฆรักษ์ ฐานานุกรมในพระเทพวราภรณ์ (วิชมัย) วัดบวรนิเวศวิหาร ไปอยู่วัดอรัญวิเวก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นพระครูสารนาถวิเศษ ฐานานุกรมในสมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร ไปอยู่วัดรัชดาภิเษก อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นพระครูสรภัญญ์ประกาศ ฐานานุกรมในสมเด็จพระญาณสังวร และไปอยู่วัดราษฎร์โยธี อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

นอกจากนี้ พระครูสรภัญญ์ประกาศ ได้ช่วยการคณะ การวัด เช่นวัดพุทธบูชา อำเภอราษฎร์บูรณะ บางมด กรุงเทพมหานคร

นับได้ว่าเป็นกำลังของวัดและของคณะเป็นลำดับมา ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ เป็นเกียรติประวัติแก่อนุชนสืบต่อไป

ขออำนาจกุศลวิทยาทาน จงอำนวยให้พระครูสรภัญญประกาศ (กรณ์ ปิยสีโล) มีความสุขตามคตินิยมจงทุกประการ.

พระธรรมดิลก

๖ ม.ค. ๒๒

ประวัติวัดธาตุทอง

วัดธาตุทองตั้งอยู่ริมถนนสุขุมวิท ตำบลพระโขนง เขตพระโขนง จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีอาณาเขต ๕๔ ไร่เศษ

ความเป็นมาของวัดธาตุทอง เมื่อ ๔๐ ปีก่อนโน้น มีวัดสองวัด แห่งหนึ่งชื่อวัดหน้าพระธาตุ อีกแห่งหนึ่งชื่อวัดทองล่าง

วัดหน้าพระธาตุตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลคลองเตย อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร เป็นวัดสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่ชื่อว่าวัดหน้าพระธาตุนี้ เนื่องด้วยภายในกลางบริเวณวัดมีพระเจดีย์ใหญ่องค์หนึ่งซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ (ฉะนั้น เครื่องหมายของวัดธาตุนี้จึงมีรูปพระเจดีย์หน้าพระอุโบสถ และประตูหน้าต่างเป็นสัญญ-ลักษณ์)

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ รัฐบาลต้องการที่ตำบลคลองเตย ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อสร้างท่าเรือกรุงเทพ ฯ วัดหน้าพระธาตุและวัดทองล่างซึ่งอยู่ภายในบริเวณนั้นจึงถูกเวนคืนทั้ง ๒ วัด โดยรัฐบาลชดใช้เงินให้เพื่อไปรวมกับวัดอื่นหรือไปสร้างใหม่

ส่วนที่มาของวัดทองล่างนี้เล่ากันมาว่า สถานที่ตรงนั้นเป็นสวนผลไม้ของ ปู่, ย่า, ตา, ยาย ของนายทอง โดยได้รับมรดกจากวงศ์สกุล นัยว่ากลางสวนนั้นมีต้นโพธิ์ใหญ่โตมาก นายทองมีความรังเกียจและเห็นว่าต้นโพธิ์เป็นต้นไม้ในวัด ไม่สมควรให้อยู่ในบริเวณบ้าน จะ

โค่นทิ้งเสียก็กลัวว่าจะเป็นอันตรายแก่ตนและครอบครัว จึงบริจาคที่ส่วนนั้นสร้างขึ้นเป็นวัดน้อย ๆ พอเป็นที่อยู่ของพระตามสมควร วัดนั้นยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ดีแต่ก็ยังมีสมภารชาวรามัญรูปหนึ่งชื่อว่า "กะทอ" กะ เป็นภาษารามัญ แปลว่า ปลาตะเพียน ทอ แปลว่า ทอง กะทอจึงแปลว่าปลาตะเพียนทอง ส่วนชาวบ้านแถบนั้นเรียกว่า สมภารทอง สมภารทองกับนายทองเจ้าของวัดต่างร่วมกันทำนุบำรุงวัด จัดสร้างพระอุโบสถเสนาสนาราม ต่อมาท่านทั้งสองเอานิมิตอันดี ๓ ประการ คือ ๑. ที่เดิมมีต้นโพธิ์อยู่ ๒. เจ้าของที่ชื่อนายทอง ๓. สมภารชื่อทอง จึงตั้งชื่อวัดขึ้นว่า "วัดโพธิ์สุวรรณาราม" หรือวัดโพธิ์ทอง สร้างทีหลังวัดเงิน ๗๕ ปี หลังวัดบางกอบัว ๕๐๐ ปี

ครั้นนายทองได้ถึงแก่กรรม นายบุญเกิดผู้บุตรได้ปฏิสังขรณ์วัดเป็นลำดับมา ในขั้นหลัง ๆ วัดนี้ชาวบ้านเรียกกันสั้น ๆ ว่า "วัดทอง" ภายหลังวัดทองมีหลายแห่งตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา มีทั้งด้านบนล่าง จึงเพิ่มอักษรท้ายชื่อวัดนี้ว่า "วัดทองล่าง" คู่กับวัดทองบน ที่ตั้งของวัดทองล่างนี้อยู่ใกล้กับฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาปากคลองพระโขนง อยู่ในอาณาเขตต้องถูกเวนคืนที่ดิน ทางคณะสงฆ์จึงตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งอันมีเจ้าคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ (เทศ นิเทสกเถระ) สมัยเมื่อยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระรัชชมงคลมุนี วัดสัมพันธวงศ์ เป็นประธานกรรมการ และได้ท่านเจ้าคุณพระพรหมมุนี (ผิน สุวจเถระ) ครั้งยังเป็นพระเทพมุนี วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นผู้แนะนำเลือกสถานที่ดินสร้างวัด มีเนื้อที่ ๕๘ ไร่ ๆ ละ ๕๐๐ บาท หรือวาละ ๕ สลึง

คณะกรรมการได้จัดการย้ายเสนาสนะถาวรวัตถุ วัดหน้าพระธาตุ และวัดทองล่างมาปลูกสร้างรวมกันที่ตำบลบ้านกล้วย ณ สถานที่แห่งนี้ โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ เจ้าคณะใหญ่ ฝ่ายธรรมยุต เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหารเป็นองค์อุปถัมภ์ และทรงเอามงคลนามทั้งสองวัดนี้รวมกัน ประทานนามใหม่ว่า "วัดธาตุทอง" ย้ายมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๑

ในระยะเริ่มแรกการก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ และยังไม่มีผู้สามารถไปควบคุมในฐานะเจ้าอาวาส สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิร-ญาณวงศ์ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุตได้มีพระบัญชาให้ พระเทพมงคลรัตนมุนี ขณะที่ยังเป็นพระครูปลัดสัมพิพัฑฒญาณาจารย์ วัดบวรนิเวศ-วิหาร ไปเป็นผู้กำกับการในหน้าที่เจ้าอาวาสชั่วคราว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๘๗ เมื่อท่านได้จัดการวัดธาตุทองเรียบร้อยพอสมควรแล้ว เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิร-ญาณวงศ์ มีพระบัญชาให้กลับมาอยู่วัดบวรนิเวศวิหารตามเดิม

และมีพระบัญชาให้พระมหานพ องฺกุรปญฺโญ รักษาการเจ้า-อาวาสควบคุมดูแลตลอดมาจนถึงปัจจุบันเป็น พระเทพญาณกวี เจ้าอาวาสและอุปัชฌาย์องค์แรกของวัดธาตุทอง

ต่อมาวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๔๙๐ เวลา ๑๐.๔๘ น. ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์อุโบสถ โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ เป็นประธานลงเสาเข็มหล่อตั้งเสาคอนกรีตเป็นรูป–ร่าง

ครั้นต่อมาในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๔๙๘ ได้มีพิธียกช่อฟ้าอุโบสถ วันที่ ๒–๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ได้มีพิธีผังลูกนิมิตอุโบสถ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัดซึ่งมีถาวรวัตถุที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

๑. พระอุโบสถ

๒. หอประชุมและวิหาร

๓. มีโรงเรียนปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณร

๔. ฌาปนสถานและศาลาบำเพ็ญกุศล (ตั้งศพ)

๕. โรงเรียนเทศบาล ป. ๑ ถึง ป. ๗ (ซึ่งเดิมเป็นโรงเรียนประชาบาลมีนักเรียน ภาคกลางวัน ๒,๕๕๗ คน ภาคค่ำ ๘๕๐ คน

๖. ชั้นวิสามัญศึกษา (ม. ศ. ๑ – ม. ศ. ๕) ภาคกลางวันมีนักเรียน ๑,๙๐๐ คนเศษ ภาคค่ำมีนักเรียน ๔๗๐ คน

๗. ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ ๒๑ (วัดธาตุทอง) ทางวัดร่วมกับพ่อค้า ประชาชนจัดสร้างอาคารพร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้ แล้วมอบให้สำนักอนามัยกรุงเทพมหานครจัดแพทย์, เภสัช, พยาบาล ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายมาบริการเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป มีประชาชนมารับบริการวันละประมาณ ๒๐๐ คน

๘. ศูนย์วิจัยอนามัยประชาชน ทางวัดร่วมกับพ่อค้าประชาชนจัดสร้างอาคารและมอบให้คณะแพทย์ศาสตร์จุฬาลงกรณ-

มหาวิทยาลัยจัดแพทย์ และเจ้าหน้าที่มาประจำเพื่อบริหารงานบริการประชาชน

๙. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานทางวัดร่วมกับพ่อค้าประชาชนจัดสร้างอาคารให้และมอบให้กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย จัดเจ้าหน้าที่มาบริหารงาน

๑๐. ห้องสมุดประชาชน (อาคาร อวยพร บั้ตตะพงษ์) สำหรับนักเรียนนักศึกษาและประชาชนโดยทั่วไปเข้าศึกษาและค้น-คว้า ตั้งอยู่ข้างสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

๑๑. หอสมุดอนุสรณ์ (คุณแม่จาด รักวิทยาศาสตร์) ตั้งอยู่ด้านหลังวัดหน้าสุสานที่เก็บศพ เป็นหอสมุดที่นายมานะ รัก-วิทยาศาสตร์ สร้างให้เพื่อเป็นที่ศึกษาและค้นคว้าตำรับตำราวิชาการทางพระศาสนา

๑๒. เสนาสนะสำหรับเป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณรมีเพียงพอแก่การจำพรรษา.

เขมงฺกโร ภิกฺขุ

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

หมายเหตุ ประวัติวัดธาตุทอง ผู้เรียบเรียงได้รวบรวมจากหนังสือ

๑. ประวัติวัดธาตุทองโดยสังเขป โดย พระเทพญาณกวี เจ้าอาวาสวัดธาตุทอง

๒. หนังสือพระราชทานเพลิงศพ พระพรหมมุนี (สุวจ-เถร ผิน ธรรมประทีป) วัดบวรนิเวศวิหาร

๓. หนังสือพระราชทานเพลิงศพ พระเทพมงคลรัตนมุนี (แก้ว อตฺตคุตฺโต) วัดบวรนิเวศวิหาร

๔. ตำนานสร้างวัด (หนังสือประวัติ พระจีนอุปนันทโก เจ้าอธิการวัดทองล่าง)

ธาตุทอง

ศกสองพันสี่ร้อย แปดศูนย์ อดีตนา
รัตนโกสินทร์บริบูรณ์ ศกอ้าง
ร้อยหกสิบห้าพูล อธิกมาส นาพ่อ
ฉลูนพศกเริ่มสร้าง ก่อตั้งธาตุทอง

สองอาวาสต่างพร้อม เพรียงกัน นาพ่อ
วัดทองวัดธาตุบั้น ส่วนสร้าง
เหมือนรวมธาตุสุวรรณ เอกภาพ กันแฮ
ผลิตธาตุทองสวยสล้าง ชื่อก้องพระโขนง

ธาตุทองสวยผ่องแผ้ว อาราม เราฤๅ
เทพญาณกวีนาม ท่านเจ้า
โบสถ์พิหารสง่างาม สงบเงียบ จริงพ่อ
หมู่สงฆ์ทุกค่ำเช้า พรั่งพร้อมอยู่เกษม

ศูนย์สาธารณสุขอยู่ข้าง ริมสนาม
มีสำหรับปราบปราม บ่วยไข้
บริการตามโมงยาม มีขาด
แพทย์ยินดีช่วงใช้ เบี่ยมด้วยไมตรี

ตึกทิศบูรพ์เด่นนั้น โรงเรียน เทศบาลแฮ
พรประภากุลเพียร ก่อสร้าง
จุ่งสถิตอยู่เสถียร คู่ชาติ ไทยนา
ประชามองชื่ออ้าง โอษฐ์เอื้อนเชยชม

ตึกปัจฉิมเด่นตั้ง ร. มัธยม เรานา
อำนวยความเหมาะสม ช่วงใช้
รับเด็กจบประถม สมัครเรียน ต่อนา
ตามปริมาณสอบได้ ทั่วถ้วนทุกปี

ริมวิถีสูงอร่ามนั้น วิหาร
ลิมปาภรณ์นามขาน ชื่ออ้าง
พระปฏิมาประดิษฐาน โสภาคย์
เป็นพิหารเพิ่งก่อสร้าง เสร็จสิ้นบริบูรณ์

ศูนย์สุรินทรฤๅชัยใหญ่กว้าง รโหฐาน
มอบทางฝ่ายรัฐบาล ก่อตั้ง
มีครูฝึกสอนบริการ อาชีพ
ฝึกปวงชนมิหยุดยั้ง ทั่วถ้วนทิศา

อาคารที่ปลูกสร้าง ติดกัน ยาวนา
ยังไบ่เสร็จเร็วพลัน อยู่ข้าง
เพื่อเป็นตึกจัดสรร เด็กเยาว์ วัยนา
กินนอนเรียนอ่านบ้าง เผื่อให้วัยเจริญ

ตึกจาดอนุสรณ์แห่งนี้ หอสมุด วัดแฮ
คุณมานะผู้บุตร เริ่มสร้าง
อุทิศพระคุณสูงสุด คุณแม่ จาดนา
ตึกรักวิทยาศาสตร์สวยสล้าง อยู่ข้างปลูกสวัสดิ์

ตึกบัตตพงษ์แห่งนี้ ห้องสมุด เรานา
สร้างด้วยจิตบริสุทธิ์ อุทิศไว้
แด่หลวงธรรมนูญวุฒิ วายชีพ ไปนา
สนองพระคุณท่านให้ สู่ห้วงสรวงสวรรค์

พลันถึงตึกใหญ่กว้าง รโหฐาน นั้นฤๅ
จัดไว้เป็นสถาน เรียนรู้
คือแหล่งศึกษาการ ปริยัติ ธรรมแฮ
ปวงบรรพชิตทุกผู้ จำต้องศึกษา

มาถึงกุฏิใหญ่น้อย เรียงราย
มิอาจบรรยาย ทั่วถ้วน
คอยดูกำหนดหมาย ตรวจเถิด
มีหมู่กุฏิใหม่ล้วน ก่อสร้างทันสมัย

โคลงสุภาษิตผดุงยศ

พระนิพนธ์

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

เอวมฺปิ กุลสมฺปนฺโน นานาสตฺเถสุ โกวิโท
ธมฺมิโก โหติ ธมฺมฏฺโจ ยโส โตเสติ นํ สทา.

ใคร ๆ สูงชาติพร้อม กุลพงศ์
สรรพศาสตร์ต่าง ๆ ทรง แม่นแท้
งามในฝ่ายธรรมตรง ทางเที่ยง ธรรมนา
ยศจักให้แช่มแล้ เล่ห์นี้ปานกัน ฯ

ฉนฺทา โทสา ภยา โมหา โย ธมฺมํ นาติวตฺตติ
อาปูรติ ตสฺส ยโส สุกฺกปกฺเขว จนฺทิมา.

ความพอใจอีกทั้ง ความโกรธ
โมหะหลงเขลาโฉด โง่เหง้า
ความกลัวแต่ทุกข์โทษ แห่งกิจ ชอบนา
ใครละยศปราศเผ้า ผ่องเพี้ยงเพ็ญจันทร์ ฯ

สุภาษิตเตือนตน

ของ

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพ ฯ

อตฺตนา โจทยตฺตานํ ปฏิมํเสตมตฺตนา
กลฺยาณํ ยทิ วา ปาปํ น หิ กมฺมํ วินสฺสติ.

จงเตือนตัวสอบดูเป็นครูตัว
ดีหรือชั่วย่อมระคนที่ตนแน่
ไม่สลายหายไปไม่ผันแปร
จึงควรแท้ที่จะทำกรรมดีเอย ฯ

แววินิจ

พระนิพนธ์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถระ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

โย จ ปุพฺเพ ปมชฺชิตฺวา ปจฺฉา โส นปฺปมชฺชติ
โส มํ โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิมา.

ผู้ใดใจ ประมาท พลาดมาก่อน
ภายหลังย้อน ไม่ประมาท ฉลาดเร่ง
ผู้นั้นฟู ชูตน วิมลเอง
เหมือนจันทร์เปล่ง แสงสว่าง ห่างเมฆมล.

พุทธ์เอยพุทธศาสนา คนนับถือบูชากันหนาแน่น
มากจำนวนส่วนคุณภาพแม้น ไม้ไร้แก่นเปลือกสุกใสข้างในโพรง
เพราะทิ้งธรรมไม่นำประพฤติมั่น รู้แต่พูดอวดกันลั่นโขมง
ท่านเป็นธรรมซ้ำดูที่มีแต่โครง ใจเตียนโล่งจากธรรมน่าขำเอย.

ผู้เกียจคร้าน การศึกษา วิชาน้อย
ย่อมทรุดถอย เสื่อมเคลื่อน เหมือนโคถึก
ดูอ้วนพี มีกำลัง ตั้งพิลึก
แต่ปรีชา ค่าสำนึก สึกกร่อนไป

ยกตนสู่ ดูหมิ่น ผู้อื่นอาจ
ถืออำนาจ หยิ่งผยอง ดังพองขน
เป็นวิสัย คนชั่ว ใจมัวมล
ท่านว่าคน เลวทราม ต่ำสกุล.

วันนี้ เราดี เราด่า
นึกคิด ริษยา ใครบ้าง
พรุ่งนี้ ลดดี ด่าวาง
ใจทาง เมตตา การุญ.

ยังโกรธ โทษกรุ่น ฉุนอยู่
อย่าพรู พูดพร่ำ ทำวุ่น
จงสงบ ปากมือ ถือคุณ
เมตตา การุญ บุญงาม.

ยามไม่มี ยศฐาน์ บรรดาศักดิ์
เที่ยวขะมัก เขม้น วิ่งเต้นหา
ครั้นได้กลับ หลบงาม ที่ผ่านหน้า
ใครจะบ้า แต่งตั้ง มานั่งแท่น.

เมื่อยามรักมิพักต้องถือสา ถึงต้องการแก้วตาก็เกือบได้
ถึงคราวชังตั้งเคืองเรื่องในใจ สาวเหมือนไส้เผยพร่ำให้กากิน.

ดรุณวัยมิใฝ่เพียร สมัครเรียนวิชาชาญ
เจริญใหญ่ประกอบการ ถนอมชีพสถานไร
กระทั่งเฒ่าชราร่าง จะเคว้งคว้างระทมใจ
เพราะตนมัวประมาทไม่ ประกอบทุนก็ขุ่นเอง.

หิวข้าว แสบท้องอย่า ตอแย
หาวนอน ง่วงเต็มแก่ ก็ยั้ง
แดดร้อน เหงื่อโทรมแล ไหลหยด
ทำงาน เหน็ดเหนื่อยทั้ง สี่ถ้วนควรเกรง.

ชีวิตเรา เค้าน้ำค้าง พร่างยอดหญ้า
สุริยา กล้าแสง ก็แห้งหาย
เช้าเห็นหน้า คราเที่ยง เลี่ยงไปตาย
หรือยามบ่าย พูดเล่น เย็นม้วยมรณ์.

เด็กผู้ใหญ่ เข็ญใจ ไพร่เศรษฐี
ล้วนแต่มี ความตาย คอยไล่ต้อน
ดังหินแท่ง หนุนทับ ขยับคลอน
ใครอยู่ใกล้ ทับก่อน มิผ่อนปรน.

จะต่อสู้ กู้ตาย ให้ทรัพย์สิน
พราหมณ์บิน หลบซ่อน จรเวหน
ออกสมุทร สุดล้ำ ดำดินดล
ก็มิพ้น มัจจุราช อำนาจกรรม.

ฉะนั้นควร ด่วนสร้าง ตั้งชีวิต
สิ่งสถิต ประโยชน์คุณ บุญกระหน่ำ
อย่าประมาท หมายหลง ทะนงซ้ำ
จะถูกคำ นินทา ฆ่าชีวิต.

ภาษิตใต้กุฏิแพ

ของ

พระเดชพระคุณ พระพรหมมุนี

(สุวจเถร ผิน ธรรมประทีป)

อดีตเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

สิโรราบกราบก้มประนมหัตถ์ แด่ไตรรัตน์ล้ำเลิศประเสริฐใส
แล้วเทศนาสารธรรมด้วยคำไทย เป็นทานให้อ่านเล่นเย็นใจกาย
รูปร่างกายตายลงยังคงแต่ ชื่อและแซ่ยังอยู่ไม่รู้หาย
ทำชั่วชนพ่นด่าน่าอับอาย ทำดีหลายโลกชมนิยมนาน
ร่างกายเราเน่าแน่ปรวนแปรกลับ ปัจจัยดับก็พังสิ้นสังขาร
เป็นโพรงกลวงลวงให้อาลัยลาญ พวกคนพาลอย่าหวังอยู่ยั่งยืน
ทำดีมากฝากชื่อให้ลือสร้าน ชั่วสามานย์นานาอย่าฝ่าฝืน
อายุค่อยน้อยลงไม่คงคืน จงรีบตื่นจากเขลาอย่าเมามาย
อย่านิยมชมชอบประกอบชั่ว จะหมองมัวกลัวทุกข์สุขสูญหาย
ยึดหิริตริธรรมประจำใจ แก่ เจ็บ ตายเหมือนเตือนเรา
เห็นเขาตายหน่ายเบื่อแสนเหลือล้น ราวกับตนไม่ตายงมงายเขลา
ซ้ำเซ่อซ่าฮาเฮสรวลเสเมา พอโดนเข้าเศร้าโศกวิโยคใจ

นอนกลางคืนดื่นดึกตรึกกามหา ไฟราคาลุกติดเป็นนิสสัย
ยิ่งปล่อยนักมักเปิดเตลิดไป เหมือนว่าวใหญ่ขาดปลิวละลิ่วลม

ได้ร่างกายชายหญิงสิ่งประเสริฐ แม้นก่อเกิดกรรมดีเป็นศรีสม
แม้นทำชั่วมัวเมาเขลาโง่งม ก็ตกหล่มเหมือนควายน่าอายครัน

รูปร่างเด่นเป็นมนุษย์สุดสูงสม ไม่อบรมสร้างผลกุศลขันธ์
ก็เหมือนหมูชูแก้วผ่องแผ้วพรรณ เพียงคาบมันเที่ยวไปมิได้คุณ

น้ำไม่อาบฉาบโคลนโจนจมตัว แปดเปื้อนทั่วทั้งอาตม์ชาติสกุล
กอปร์แต่กรรมทำบาปหยาบทารุณ เพราะหมกมุ่นโมหันต์อันธการ

อายุมากหากดีก็มีหลาย ทำร่างกายให้แน่นด้วยแก่นสาร
ถึงกายจากฝากชื่อโลกลือนาม ก็เหมือนปราณยังอยู่ไม่รู้วาย

อายุมากหากชั่วติดตัวแน่น สิ่งเป็นแก่นสารหมดลงลดหาย
ถึงเป็นอยู่ครู่เปรียบเทียบคนตาย น่าอับอายผีไหม ? น่าอายครัน

ร่างกายนี้ที่ชุมแห่งขุมโรค อีกเศร้าโศกโลโภและโทสัน
ทั้งมายาสาไถยอาศัยอัน สารพันรักหลงก็ตรงรวม

โลกก็สูญพูนผลทนชอกช้ำ ทั้งทางธรรมปล่อยปละและหละหลวม
คนทั้งที่ดีสักนิดไม่คิดรวม ก็บูดบวมสูญค่าไม่น่าเลย

อย่าสำคัญมั่นหมายว่ากายเที่ยง แล้วเปล่งเสียงร่าเริงบันเทิงเฉย
อนิจจังทั้งนั้นโอ้ท่านเอย ! อย่าเฉยเมยทำดีมีประจำ

อย่ามัวเมาเข้าใจว่า "วัยหนุ่ม" ยังกระชุ่มกระชวยสุดสวยขำ
ไม่ป่วยไข้ไร้โรคโศกระกำ อีกหลายฉนำจึงตายสบายเพลิน

หมั่นรำพึงถึงตายจะหายหวาด ทั้งชั่วชาติทุกอย่างจะห่างเหิน
ประโยชน์โลกโยคธรรมเร่งดำเนิน จะจำเริญสุขสันต์สวรรยางค์

อันทานศีลภาวนาอย่าเลยละ อุตสาหะเสพสร้องไม่หมองหมาง
จะพาเราเข้าสวรรค์โศกศัลย์จาง ทั้งเป็นทางนิพพานสำราญใจ

ไม่นานนักจักตายวอดวายขันธ์ เป็นแม่นมั่นเที่ยงตรงอย่าสงสัย
ตายไม่เห็นเว้นหน้าว่าผู้ใด เด็กผู้ใหญ่ทั้งผองล้วนต้องตาย

ทรัพย์สมบัติพัสถานวงศ์วานญาติ เมื่อชีวาตม์ขาดวิ่นก็สิ้นหาย
แต่ชั่วดีที่นำประจำกาย จงขวนขวายทำบุญเจือจุนปราณ

โอ ! โลโภ โทโส โมโหนี้ มันไม่ดีเลยหนาพระว่าขาน
เป็นรากเง่าเคล้าชั่วกลั้วสันดาน หวังสวรรค์นิพพานประหารไว

อย่าหลงรักร่างกายลืมตายแก่ มันไม่แน่หรอกจ๋าอย่าสงสัย
พลอยรักนักจักยุ่งออกนุงใจ แต่มิใช่ให้เกลียดเบียนเบียดกาย

รักอื่นใดไม่เท่าเรารักตน อย่ามาบ่นรักอื่นตั้งหมื่นหลาย
กลัวอะไรไม่เท่าเรากลัวตาย ถ้ารักกายทำบุญอุดหนุนตน

อันร้อนแดดแผดเผาก็เศร้าใหญ่ แต่ร้อนไฟกิเลสเกินเหตุผล
หรือจะหลบอบอ้าวเศร้ากมล รู้ถอนตนพ้นรักจักพ้นร้อน

พระไตรลักษณ์หลักธรรมประจำจิต จงหมั่นคิดหมั่นตรึกนึกนุสรณ์
ร่างกายเราเน่าเปื่อยเหยื่อหนอนฟอน ไม่สังวรหลงใหลนักไม่ดี

อย่าไปเสือกเกลือกกลั้วกรรมชั่วช้า มันจะพาให้เจ้าเข้าเมืองผี
จงเลือกทำกรรมสร้างแต่ข้างดี จะเปรมปรีดิ์สุขกายสบายใจ

ร่างกายนี้มีเปรียบเทียบเรือหนอ มีไว้พอพักพาพึ่งอาศัย
ถ้าจอดนิ่งยิ่งทรุดชำรุดไป จงรีบใช้แจวพาอย่าจอดมัน
จงทำบุญสุนทร์ทานนิพพานตั้ง เป็นจุดหวังอย่าเพ่งเร่งสวรรค์
มิฉะนั้นดันตกนรกพลัน เพราะสวรรค์ของปลอมย่อมแปรปรวน
เมื่อโลกนี้มีไฟลุกไหม้อยู่ ทำไมสูฮาเฮโห่เสสรวล
ครั้นถูกไฟแผดเผาโศกเศร้าครวญ จงรีบชวนพากันดับมันไว
สัพเพสังขารานิจจาเอ๋ย ไม่เที่ยงเลยสักอย่างช่างเหลวไหล
เกิดแล้วดับกลับกลายสลายไป นั่นไม่ใช่ถาวรอย่านอนเมิน
โอ้! โลไกย์ไตรภพจบชั้นฟ้า เทพพรหมาฤทธิ์เหมาะรู้เหาะเหิน
แต่ก็ตายวายชีว์ไม่มีเพลิน จงรีบเดินไปนิพพานท่านไม่ตาย
สัพเพสังขาราอนิจจา เป็นคาถาขลังแท้แก้หลงหาย
สังขารแท้ไม่แน่ย่อมแปรกาย เกิดแล้วตายตามติดอนิจจา
โอ้! โอ๋กายชายหญิงเป็นสิ่งทุกข์ ไม่มีสุขชื่นชมสมปรารถนา
ถึงมีคู่ชูชิดสนิทมา แต่ทุกขายังปนกังวลใจ
สัพเพธัมมาอนัตตาติ จงหมั่นตริตรองมันกันหลงใหล
ทุกสิ่งไม่ใช่ตนบุคคลใด อย่ายึดไว้ใจสุขสนุกนา
จะแย่ยุ่งนุงใจไม่เป็นสุข ได้รับทุกข์โศกศัลย์เพราะตัณหา
ต้องรบราฆ่ากันลั่นโลกา ใครเสียท่าก็ตายวายชีวา
ชีวิตนี้มีน้อยจะพลอยดับ มลายลับลงแน่แปรเป็นผี
อย่าบันเทิงเริงร่าผิดท่าที ว่าชีพนี้มีมากนักนานจักตาย

ชีพนี้เหมือนวารีที่หนองน้อย มันค่อยค่อยถอยลดจนหมดหาย
รีบทำดีมีธรรมประจำกาย เมื่อความตายมาถึงไม่พึงกลัว
แก่แต่กายฝ่ายใจยังไม่แก่ ทำเชือนแชเหลวไหลให้เด็กหัว
เหมือนพิกแฟงแตงเต้าไม่เข้าตัว ผมหงอกทั่วชั่วช้าไม่น่าเลย
คืนและวันนั้นไม่ล่วงไปเปล่า อย่ามัวเมานอกครูนิ่งอยู่เฉย
อายุไปใกล้ตาย โอ้! กายเอย ไม่นานเลยเป็นศพต้องจบชนม์
เร่งฝึกหัดดัดกายให้ตรงล้ำ อุตส่าห์ทำสิบสร้างทางกุศล
เป็นเสบียงกรังตั้งไว้ได้เลี้ยงตน จะจวบจนสุขสมภิรมย์เริง
อย่าประมาทพลาดเผลอละเมอพลั้ง ว่าชีพยังยืนยงแล้วหลงเหลิง
อย่าเฮฮาร่าเริงชื่นบันเทิง อย่าเปิดเปิงตามโลกโศกใจ
ถึงแสวงลาภแสวงยศปรากฏศักดิ์ แต่ไตรลักษณ์ภาวนาอย่าไถล
ถ้าแผลงฤทธิ์ผิดท่าเวลาใด หมดสุขใสทุกข์เสริมเพิ่มทับตัว
ดีหรือชั่วตัวเขาเราอย่ายุ่ง ให้นังนุงหาเหามาเข้าหัว
จึงไตร่ตรึกนึกตรองแต่ของตัว ลดละชั่วเพิ่มดีทวีคูณ
ทำดีไว้ได้ดีเป็นศรีสุข ทำชั่วทุกข์ตามสนองไม่ต้องสูญ
สุขเหมือนมิตรชิดเชื้อคอยเกื้อกูล ทุกข์อาดูรเหมือนศัตรูคู่ไพรี
อัปปมาทปราชญ์ชมนิยมว่า เป็นมรรคาพานพบสบสุขี
ส่วนประมาทปราชญ์ว่าเป็นกาลี เสื่อมสุขีทุกข์แทรกซ้ำแรกไว
สุขใดในโลกโบกจานทุกข์ซ่านแทรก ถ้าหลงแบกต้องบ่นทนไม่ไหว
ถึงมีคู่ชูชิดสนิทใน ก็มิใช่สุขแท้แปรทุกข์ปน

สุขทางธรรมล้ำเลิศประเสริฐสุด กิเลสหลุดจากใจได้มรรคผล
ดื่มรสธรรมนำเปรมเอมกมล สิ้นกังวลสุขแท้ไม่แปรปรวน

อย่าหลงใหลสุขคลุกเคล้าเมาไถล อย่าหลงใหลโลกนักจักโหยหวน
สุขในโลกโชกชุ่มถึงนุ่มนวล แต่มันล้วนปนทุกข์สุขไม่ดี

สาธุชนคนฉลาดปราชญ์ปรากฏ ได้ทราบบทสารธรรมนำวิถี
แล้วดำเนินเดินตามพยายามมี จะเปรมปรีดิ์สุขาสถาพร

ขอมงคลผลเลิศประเสริฐสรรพ์ สำเร็จพลันดังจิตคิดนุสรณ์
สารธรรมล้ำโลกโอฏสาคร ผู้อ่านกลอนจงพบประสบเทอญ

อ่าน อรรถจัดกล่าวแกล้ง กล่อมใจ
เล่น เล่ห์ธรรมสุขใส สร่างเศร้า
เย็น เยือกเยี่ยงน้ำไหล หล่อรด ทรวงเฮย
ใจ ชุ่มชื่นรื่นเข้า ขุ่นข้องหมองหาย
ขอ พูนพรเพิ่มให้ ห่างทุกข์
จบ จวบแต่แง่สุข เสร็จแปล้
ครบ ถ้วนทั่วหน้ามุก หมองหม่น พ้นนา
ครัน ครบสำนวนแท้ ท่องให้ ได้เทอญ

จะชี้แจงแถลงกิจ สุภาษิตคดีธรรม์
คดีโลกคุณานันต์ สุเมธชนนิพนธ์สอน
ประดาศิษย์ผิคิดจำ ประพฤติตามกมลวอน
จะสบสุขสโมสร สราญอาตม์สวัสดี

๑. ใครฝึกและศึกษา เสาะวิชาบ่แหนงหนี
ความรู้ประสิทธี จะประมาณก็มากมวล
เล่าเรียนวิชาใด ประลุได้สำเร็จถ้วน
ข้อนี้แหละศิษย์ควร ปฏิบัติพยายาม

๒. กอร์ปกิจประการใด ก็ประกอบมิคิดขาม
สามารถกระทำตาม มนะหมายบ่หันหวน
ถูกต้องแลบ่งแบบ กละแยบมิแปรปรวน
ข้อนี้แหละศิษย์ควร ปฏิบัติพยายาม

๓. วางตัวประพฤติตน สมกลบ่หยาบหยาม
รู้บทระเบียบงาม ก็ประพฤติระเบียบมวล
ใครยลก็จักเผ้า? สรรเสริญและชวนชม
ข้อนี้แหละศิษย์ควร ปฏิบัติพยายาม

๔. ชนใดสะอาดกาย จะสบายและวัยหลาม
จำเริญมิเสื่อมทราม ก็เพราะจิตสะอาดนวล
กอบกิจสะอาดการ และสคราญประพฤติถ้วน
ข้อนี้แหละศิษย์ควร ปฏิบัติพยายาม

หนึ่งหาความรู้ ไว้ชูเชิดชื่อ ข้อสองนั้นคือ จะต้องมีความสามารถทำงาน กิจการงดงาม สืบต่อข้อสาม ความเป็นระเบียบดี

วางตนมีระเบียบ เรียบร้อยกิจการ ไม่สับสนงาน ผลได้มากมีความสะอาดนั้นหนอ จัดเป็นข้อสี่ กายใจต้องมี ความสะอาดเสมอไป

ความประพฤติตนดี มากมีศีลธรรม กอบกิจกุศลธรรม มีอัธยาศัย ภาษิตทั้งห้า ศิษย์ข้าเอาไป เป็นสมบัติใหญ่ ให้ไว้ทุกคน

๑. อปฺปํ วต ชีวิตํ อิทํ โอรํ วสฺสสตาปิ มิยฺยติ
โย เจปิ อติจฺจ ชีวติ อถโข โส ชรสาปิ มิยฺยติ

โอ้ชีพนี้มีน้อย ย่อมย่อยยับไป ชีพนี้ไม่ไปถึงร้อยก็พลอยเป็นผี หากใครไกลเกินร้อย ไม่น้อยนานปี ก็เป็นผีมาตาม เพราะความชรา

๒. โสจนฺติ ชนา มมายิเต นหิ สนฺติ นิจฺจา ปริคฺคหา
วินาภาวสนฺตเมวิทํ อิติ ทิสฺวา นาคารมาวเส

ถือมั่นนั้นของเรา ย่อมเศร้าเผาใจ เพราะมันไม่มีมั่นคงดำรงอยู่นา เมื่อพิจารณ์ญาณชัด ว่าพลัดคลาดคลา ไม่ควรกล้าอยู่ครองเรือนให้เปื้อนมลทิน

๓. มรเณนปิ ตํ ปหิยฺยติ ยํ ปุริโส มมยิทนฺติ มญฺญติ
เอตมฺปิ วิทิตฺวา ปณฺฑิโต น มมตฺตาย นาเมถมามโก

เข้าใจใดของเรา เพราะเขลาถือมั่น ของสิ่งนั้นย่อมละไป ในเมื่อชีพสิ้น บัณฑิตชนยลข้อนี้ปรากิน ไม่น้อมถวิลเป็นของเรา มันเปล่ามั่นคง

๔. สุปิเนน ยถาปิ สงฺคตํ ปฏิพุทฺโธ ปุริโส น ปสฺสติ
เอวมฺปิ ปิยายิตํ ชนํ เปตํ กาลกตํ น ปสฺสติ

ฝันเห็นของต้องใจ อำไพสลอน ตื่นจากนอนมา ไม่ได้ดังใจประสงค์ เหมือนคนรักปักใจประลัยตายลง เขาก็คงมองไม่เห็นดุจเช่นกัน

๕. ทิฏฺฐาปิ สุตาปิ เต ชนา เยสํ นามมิทํ ปวุจฺจติ
นามเมวาวสิสฺสติ อกฺเขยฺยํ เปตสฺส ชนฺตุโน

ชื่อพร้องของผู้ใด อันใครร้องว่า ผู้นั้นหนาเราได้เห็นได้ยินทั่วสรรพ์ ผู้นั้นตายวายชีวี ชื่อสำคัญ มันยังอยู่ไม่รู้สูญหาย

๖. โสกปริเทวมจฺฉรํ น ชหนฺติ คิทฺธา มมายิเต
ตสฺมา มุนโย ปริคฺคหํ หิตฺวา อจรึสุ เขมทสฺสิโน

โศกพันพัวมี ตระหนี่ไม่หาย ใจขวนขวาย ละยึดถือ เลิกรืออาตม

๗. ปฏิลีนจรสฺส ภิกฺขุโน ภชมานสฺส วิวิตฺตมาสนํ
สามคฺคิยมาหุ ตสฺส ตํ โย อตฺตานํ ภวเน น ทสฺสเย

พระใดไม่เห็นตน เวียนวนในภพ ชอบหลีกหลบคบอาสน์กำจัดสังขาร สามัคคีมีชุมในกลุ่มการงาน ปราชญ์กล่าวขาน เธอนั้นไม่หันหลีกไกล

๘. สพฺพตฺถ มุนี อนิสฺสิโต น ปิยํ กุพฺพติ โนปิ อปฺปิยํ
ตสฺมึ ปริเทวมจฺฉรํ ปณฺเณ วาริ ยถา น ลิมฺปติ

มุนีไม่ใคร่ข้องในกองกิเลส ไม่ทำเหตุรักฤๅชังจิตปลั่งผ่องใส่ คร่ำครวญชอบตระหนี่ไม่มีทาในบัณฑิตได้

๙. อุทพินฺทุ ยถาปิ โปกฺขเร ปทุเม วาริ ยถา น ลิมฺปติ
เอวํ มุนิโน ปลิมฺปติ ยทิทํ ทิฏฺฐสุตํ มุเตสุ วา

หยาดน้ำใสไม่ค้างในร่างโบกขร วารีห่อนติดใบบัวกลั้วเกลือกหนา อารมณ์เห็นยินรู้ เป็นคู่มีมา ไม่ฉาบทาจิตมุนี มีเปรียบเทียบกัน

๑๐. โธโน น หิ เตน มญฺญติ ยทิทํ ทิฏฺฐสุตํ มุเตสุ วา
นาญฺเญน วิสุทฺธิมิจฺฉติ น หิ โส รชฺชติ โน วิรชฺชตีติ

ฉะนั้นชั้นมุนี มีโธนปัญญา ไม่ถืออารมณ์ ได้เห็นรู้ยินรู้สรรพ์ ไม่หวังหมดจดใจด้วยใครอื่นกัน ปราชญ์ผู้นั้นไม่ยินดี ไม่มียินร้ายแล

๑๑. สปฺโป ทุฏฺโฐ ขโร ทุฏฺโฐ สปฺปา ทุฏฺฐตโร
ขโร สปฺโป สมฺมติ มนฺเตน ขโร เกนูปสมฺมติ

อันคนดุงูดุโมหมุจัณฑ์ แต่ส่วนคนดุกว่างูหลาย มนต์ดับฤทธิ์งูพิษวาย คนดุร้ายดับมันด้วยอันใด

๑๒. สุกฺโขปิ จนฺทนตรุ น ชหาติ คนฺธํ นาโค
คโครณมฺเขน ชหาติ ลีฬฺหํ ยนฺตํ คโต มธุรสํ นชหาติ อุจฺฉุ.

จันทน์ขาวแดงแห้งจริงไม่ทิ้งหอม ช้างไม่ยอมละเยื้องกรายในสนาม
ชาติอ้อยเล่าเข้ายนต์หวานดลตาม นักปราชญ์ยามยากไร้ไม่ละธรรม

โลเก อนามตํ สจฺจํ ธมฺโม โลเก อนามตํ
สัจจา ประกาศิต สุสถิต ณ โลกีย์ คู่ฟ้าและธาตรี บ่มิตายสลายไป

ธรรมคือ สภาพแท้ บ่มิแปร วิบัติได้ ตั้งอยู่ ณ โลกไตร บ่มิตายสลายสูญ

ธนมปฺปมฺปิ นิสฺสโย ทรัพย์คนดีมีน้อยพลอยได้พึ่ง
กูเปวาริว นิสฺสโย เปรียบน้ำบึงน้ำบ่อพออาศัย
พหุํ อปิ อสาธูนํ คนชั่วมั่งคั่งมีตระหนี่ใน
นจวาริว อณฺณเว ดื่มไม่ได้น้ำสมุทรมันสุดเค็ม

โอภาโส ญาณปีติจ ปสฺสทฺธิ สุขปญฺจมํ
อธิโมกฺโขว ปคฺคาโห อุปฏฺฐาเนน อฏฺฐมํ
อุเปกฺขา จ นิกนฺตีติ อิเม ทส ปหิยฺยเร

โอภาสญาณหยั่งพร้อม ปีติปัสสัทธิ
สุขะทั้งอธิ– โมกข์แท้
ปัคคาหะ, สติ เรียกอุปัฏ–ฐานเฮย
อุเบกข์พอใจแล้ สิ่งนี้ธีร์ประหาร

ชยํ เวรํ ปสวติ ทุกขํ เสติ ปราชิโต
อุปสนฺโต สุขํ เสติ หิตฺวา ชยปราชยํ

ผู้ชำนะประสบพบเวรแน่ ส่วนผู้แพ้เป็นทุกข์ไม่สุขา ผู้สงบหลบชำนะละแพ้มา อยู่สุขาเอมอิ่มกระหยิ่มใจ

๑. สุวิชาโน ภวํ โหติ ทุวิชาโน ปราภโว
ธมฺมกาโม ภวํ โหติ ธมฺมเทสฺสี ปราภโว

ผู้รู้ดีมีแต่เจริญทั่ว ผู้รู้ชั่วฉิบหายมลายศรี ผู้ใคร่ธรรมจำเริญเนิ่นนานดี ผู้หน่ายหนีเกลียดธรรมนำประลัย

๒. อสนฺตสฺส ปิยา โหนฺติ สนฺเต น กุรุเต ปิยํ
อสตํ ธมฺมํ โรเจติ ตํ ปราภวโต มุขํ

ผู้ชอบเผ่าพาลสันดานร้าย คนหนีหน่ายไม่ชิดพิศมัย ธรรมคนชั่วตัวร้ายหมายชอบใจ นั่นทางไพร่ฉิบหายไม่คลาดคลา

๓. นิทฺทาสีลี สภาสีลี อนุฏฺฐาตา จ โย นโร
อลโส โกธปญฺญาโน ตํ ปราภวโต มุขํ

คนนอนมากปากโขมงคุยโฉงเฉง ไม่ลุกเร่งทำงานพาลนักหนาเกียจคร้านโกรธพยศปรากฏมา นั่นทางพาฉิบหายไม่กลายไป

๔. โย มาตรํ วา ปิตรํ วา ชิณฺณกํ คตโยพฺพนํ
ปหุสนฺโต น ภรติ ตํ ปราภวโต มุขํ

ผู้ใดหนอพอใจจะเลี้ยงท่าน กลับปล่อยมารดาบิดาน้ำตาไหลท่านแก่เฒ่าเก่ากาลล่วงผ่านวัย นั่นทางไพร่เสริมสญพนระทม

๕. โย พฺราหฺมณํ วา สมณํ วา อญฺญํ วาปิ วณิพฺพกํ
มุสาวาเทน วญฺเจติ ตํ ปราภวโต มุขํ

ใครกล้าลวงปวงพราหมณ์พระงามพร้อม หรือคนตรอมยากอื่นให้ขื่นขม ด้วยคำพูดปูดเท็จเผ็ดคารม นั่นทางจมฉิบหายมิกลายไป

๖. ปหุตวิตฺโต ปุริโส สหิรญฺโญ สโภชโน
เอโก ภุญฺชติ สาทูนิ ตํ ปราภวโต มุขํ

เป็นเศรษฐีมีทรัพย์ไว้จับจ่าย เงินโภชน์หลายใช้มันไม่หวั่นไหว กินคนเดียวเคี้ยวของดีคล่องไป นั่นทางไพร่เสื่อมสูญประยูรพันธุ์

๗. ชาติถทฺโธ ธนถทฺโธ โคตฺตถทฺโธ จ โย นโร
สญฺญาตึ อติมญฺเญติ ตํ ปราภวโต มุขํ

เพราะชาติช่วยรวยทรัพย์กลับจองหอง แหละผยองหยิ่งโคตรกับโทษสรรพ์ หมิ่นญาติตนคนนี้กาลีพลัน หนทางนั้นฉิบหายไม่คลาดคลา

๘. อิตฺถิธุตฺโต สุราธุตฺโต อกฺขธุตฺโต จ โย นโร
ลทฺธํ ลทฺธํ วินาเสติ ตํ ปราภวโต มุขํ

นระใดใฝ่หญิงเหล้าสิงหัว และเกลือกกลั้วการพนันมั่นมือหนา ได้ทรัพย์สารผลาญหมดลดราคา นั่นทางพาฉิบหายทำลายตัว

๙. เสหิ ทาเรหิ อสนฺตุฏฺโฐ เวสิยาสุ ปทุสฺสติ
ทุสฺสติ ปรทาเรสุ ตํ ปราภวโต มุขํ

เมียตนใจไม่มียินดีหา ชอบแพศยาพาโศกโรคกินหัว เมียชายอื่นขืนสร้องเสพหมองมัว นั่นทางชั่วฉิบหายทำลายตน

๑๐. อตีตโยพฺพโน โปโส อาเนติ ติมฺพรุตฺถนึ
ตสฺสา อิสฺสา น สุปติ ตํ ปราภวโต มุขํ

คนแก่เฒ่าเข้าคราชราหัน นำหญิงถันดังกับมะพลับผล เพราะหวงหล่อนนอนคับไม่หลับทน นั่นทางดลฉิบหายน่าหน่ายนัก

๑๑. อิตฺถึ โสณฺฑึ วิกิรณึ ปุริสํ วาปิ ตาทิสํ
อิสฺสริยสฺมึ ฐเปติ ตํ ปราภวโต มุขํ

ชายตั้งหญิงซึ่งกุ๊ยสุรุ่ยสุร่าย หญิงตั้งชายเช่นนั้นสำคัญศักดิ์ ให้เป็นใหญ่ในเรือนแปดเปื้อนหนัก นั่นทางชักฉิบหายไม่คลาดคลา

๑๒. อปฺปโภโค มหาตณฺโห ขตฺติเย
ชายเต กุเล โสจรชฺชํ ปตฺถยติ

ผู้กำเนิดเกิดสุนทร์ ตระกูลขัตริย์ น้อยสมบัติมหันต์ตัณหา อยากสูงล้ำอำนาจเป็นราชา

ตํ ปราภวโต มุขํ นั่นทางพาวอดวายฉิบหายแล

๑๓. เอเต ปราภเว โลเก ปณฺฑิโต
สมเวกฺขิย อริโยทสฺสนสมฺปนฺโน

บัณฑิตเด่นเห็นเค้า เหล่านี้ว่า เป็นเหตุพา ประลัยในโลกแน่ อารีเด่นเห็นทางอย่างไม่แปร

สโลกํ ภชเต สิวนฺติ ท่านเสพแต่โลกเพลินเจริญเอย

๑๔. อาปิ ปิวนฺติโน นชฺชา รุกฺขา ขาทนฺติ โน ผลํ
วสฺสนฺติ กฺวจิ โน เมฆา ปรตฺถาย สกํ ธนํ

แม้น้ำดื่มน้ำนี้หามีไม่ พฤกษาไพรทั้งสิ้นไม่เป็นผล ฝนตกให้ไม่เลือกเทือกตำบล ทรัพย์ของตนมีเพื่อเกื้อกูลกัน

๑๕. ลุทฺธํ อตฺเถน คณฺเหยฺย ถทฺธํ อญฺชลิกมฺมุนา
ฉนฺทานุวุตฺติยา มูฬฺหํ ยถา ภูเตน ปณฺฑิตํ

คนโลภเราเอาชัยด้วยให้ของ แข็งคะนองน้อมไหว้อ่อนใจเขา การตามใจใช้ผจญคนโง่เขลา ส่วนปราชญ์เอาชนะสัจจะมี

ยถาสิฏฺฐํ จ โย สิสฺ โส ครูนํ กเรโส วุฑฺฒํ วิปุลํ ปตฺโต อพฺภามุตฺโตว จนฺทิมา

ศิษย์ใดมนัสตั้ง พึ่งตน
เชื่อพจน์ครูอาจารย์ พร่ำชี้
ศิษย์นั้นจะไพศาล เรืองรุ่ง
ดังพระจันทร์หลบลี้ ห่างสิ้นเมฆา

จเช ธนํ องฺควรสฺส เหตุ องฺคํ จเช ชีวิตรกฺขมาโน
องฺคํ ธนํ ชีวิตญฺจาปิ สพฺพํ จเช นโร ธมฺมมนุสฺสรนฺโต

เสียสินถนอมเอก วรองค์ทรงผอม
เสียองค์ก็จงยอม ทนชีวิตดำรงค์
เสียทรัพย์และสรรพาง ค ชีวิตมลายลง
เมื่อนึกระลึกองค์ วรธรรมก็ยอมเทอญ.

สุวิชาโน ภวํ โหติ ทุวิชาโน ปราภโว
ธมฺมกาโม ภวํ โหติ ธมฺมเทสฺสี ปราภโว

ผู้รู้ดีนี้จะนำจำเริญแน่ รู้ชั่วแก่เสื่อมทรามตามขามขัน
ผู้ใดใคร่ธรรมะคุณอนันต์ ธรรมะนั้นใครชังปรังประลัย

โสตํ สุเตเนว น กุณฺฑเลน ทาเนน ปาณี น ตุ กงฺคเณน
อาภาติ กาโย ปุริสุตฺตมสฺส ปโร ปการน น จนฺทเนน

หูมีไว้ให้สดับศัพท์พร้อมพรั่ง มิใช่สำหรับไว้ใส่ตุ้มหู
มือมีไว้ให้ของประคองชู ใช่มีอยู่ใส่สายสร้อยหมายงาม
รูปร่างกายชายหญิงสวยพริ้งนั้น ใช่ทาจันทน์จุรณ์ทับประดับหลาม
ข้ออื่นดอกพอกด้วยช่วยให้งาม เช่นมีความอดทนเป็นต้นแล

อกฺโกเธน ชิเน โกธํ คนโกรธเราเอาชัยด้วยไม่โกรธ
อสาธุํ สาธุนา ชิเน คนชั่วโฉดชนะมีดีสบาย
ชิเน กทริยํ ทาเนน ชนะตระหนี่ถี่ใจด้วยให้ทาน
สจฺเจนาลิกวาทินํ ชนะผู้ขานแหละเหลาะเพราะคำจริง

อจินฺติตมฺปิ ภวติ จินฺติตมฺปิ วินสฺสติ
นหิ จินฺตา มยา โภคา อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา

ไม่คิดมันกับมีหนีไม่พ้น ที่คิดค้นหายไปให้น่าขัน
ทรัพย์หญิงชายไม่เสร็จสำเร็จพลัน เพียงพากันอุทิศนอนคิดเอา

ปตฺตานุรูปกํ วากฺยํ สภาวรูปกํ ปิยํ
อตฺตานุรูปกํ โกธํ โย ชานาติ ส ปณฺฑิโต

โอกาสถึงจึงไขคำไพเราะ รักให้เหมาะภาพตนดลราศี
จะโกรธหนอพอตัวกลัวคดี รู้เช่นนี้นั้นปราชญ์ฉลาดการ

อุกฺกฏฺเจ สุรมิจฺฉนฺติ มนฺตีสุ อกุตูหลํ
ปิยญฺจ อนฺนปานมฺหิ อตฺเถ ชาเต จ ปณฺฑิตํ

คราวสงครามยามศึกนึกคนกล้า คราวปรึกษาหาคนไม่พ้นเหลาะ
คราวข้าวน้ำจำเพาะมิตรรักเหมาะ คราวเรื่องเกาะเกิดมาเรียกหาปราชญ์

กุลปุตฺโต กุเลชาโต กุลวํสานุรกฺขโก
อตฺตนา ทุกฺขปตฺโตปิ หีนกมฺมํ น การเย

กุลบุตรสุดดีมีกำเนิด ย่อมชูเชิดกุลวงศ์เครือพงศา
ถึงลำบากยากกายวายชีวา ก็ไม่กล้ากอร์ปกรรมอันต่ำทราม.

ทุกฺขเมว หิ สมฺโภติ ทุกขํ ติฏฺฐติ เวติ จ
นาญฺญตฺตร ทุกฺขา สมฺโภติ นาญฺญตฺตร ทุกฺขา นิรุชฺฌติ

โอ้ ! มีแต่ทุกข์ล้วน เต็มไป เกิดคงแล้วดับ ในโลกนี้
นอกจากทุกข์แล้วไม่ มีอื่น ใดเกิด นอกจากทุกข์ บ่มี สิ่งสิ้นดับสูญ

ปุพฺพณฺเห ปิณฺฑปาตญฺจ สายณฺเห ธมฺมเทสนํ
ปโทเส ภิกฺขุโอวาทํ อฑฺฒรตฺเต เทวปญฺหํ

เช้าทรงบิณฑบาต เย็นไม่ขาดแสดงธรรม
สอนพระ ณ ยามค่ำ กลางคืนพร่ำเทพปัญญา

จวนแจ้งแสงอาทิตย์ ประกอบกิจตรวจสัตตา
นี่เบญจกิจจา พระศาสดาย่อมทรงแล.

อกิญฺจนํ อนาทานํ, เอตํ ทีปํ อนาปรํ
ไม่กังวล ไม่ยึดถือ นั่นแหละคือ ประทีปธรรม

อุตเอ๋ยอุตพิษ ชื่อสนิทเป็นดอกออกไสว
แต่กลิ่นเหม็นเป็นพิษติดจัญไร ไม่มีใครจำนงประสงค์เอา
เปรียบคนที่มีร่างอย่างสวยเด่น แต่เน่าเหม็นภายในจิตใจเขา
ทั้งหลอกหลอนปล้อนปลิ้นลวงกินเรา คนไม่เข้าใกล้ชิดสนิทเอย.

กุเอ๋ยกุหลาบ ต้นไม่ราบเป็นหนามตามติดแหลม
แต่กลิ่นเจ้าเคล้าย้อมกลิ่นหอมแซม กลีบก็แย้มบานทั่วยั่วใจชน
เปรียบคนที่รูปทรามไม่งามงด แต่หมดจดภายในผักไผ่ผล
ใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ทุกคน ประชาชนชอบคบไม่หลบเอย.

ทานเอ๋ยทานตะวัน ดอกเจ้านั้นทานแสงสุริย์ฉาน
ถึงแสงแดดแผดเผาเจ้าก็บาน เอนเอียงทานแสงแดดเผาแผดทน
ถ้ามนุษย์สุดกล้าอุตสาห์กิจ ไม่มีบิดเบือนหลบคงพบผล
ถึงแสงแดดแผดปกฝนตกบน อุตส่าห์ทนทำกิจสัมฤทธิ์เอย.

ดอกเอ๋ยดอกมะลิ เจ้าบานผลิพรั่งพรูฤดูฝน
กลิ่นเจ้าหอมน้อมใจไผ่กมล ชมสุคนธ์มะลิชื่นระรื่นทรวง
ถ้าคนเราเขาปลุกก็ลุกตื่น ปัดชั่วพื้นทำใจสดใสหลวง
ดังมะลิรับฝนปรนพุ่มพวง ก็จะล่วงทุกข์ตรอมชื่อหอมเอย.

ดอกเอ๋ยดอกดาวเรือง สีสดเหลืองดังดาวสกาวใส
คนมั่งคั่งชั่งเหมือนดวงเดือนไป คนจนไซร้ล้อมเกลื่อนเหมือนดารา
ดาวสังคมสมสูงจูงสังคม จูงไม่สมล่มวอดไม่รอดหนา
ดาวเด่นดีนี้จูงฝูงประชา วัฒนาเพลิดเพลินจำเริญเอย.

สายเอ๋ยสายหยุด พอสายทรุดโทรมสิ้นประทินหอม
มาเสียดายสายหยุดสุดจะตรอม ที่กลิ่นหอมพอสายหยุดหายไป
เหมือนคนหนอก่อร่างสร้างชีวิต พอเต็มนิดหยุดสร้างช่างเหลวไหล
มิหนำซ้ำทำลายฉิบหายไว สังเวชใจแทนตนคนระยำ

บานเอ๋ยบานเย็น ดอกสวยเด่นบานพรูดูไสว
ดูบานเย็นเย็นติดถึงจิตใจ ดอกวิไลบานสลอนในตอนเย็น
ถ้าโลกนี้มีผู้รู้สึกได้ เพียงแก้ไขกลับตัวจากชั่วเหม็น
ก็เย็นใจใสสดปรากฏเป็น ชื่นบานเย็นก็สมน่าชมเชย.

บานเอ๋ยบานชื่น ชื่อระรื่นหูไม่รู้หลง
เห็นบานชื่นชื่นจิตคิดจำนง ดอกนี้คงทำใจให้ชื่นบาน
ถ้าคนเราเฝ้าฝึกศึกษามั่น แล้วถอนบั่นรากเง่าเค้าชั่วฉาน
กิเลสหมดปลดพรากจากสันดาน ก็คงบานชื่นชมภิรมย์เอย.

บานเอ๋ยบานไม่รู้โรย ถึงลมโปรยโบยโบกยักโยกไหว
ดอกก็ยังตั้งทนมิหล่นไป ทุกสมัยบานอยู่มิรู้โรย
ถ้ากิเลสเหตุให้จิตใฝ่ชั่ว เราตัดขั้วขาดไปไม่หวนโหย
ธรรมของโลกโบกพัดซัดปรายโปรย จะไม่โรยล่วงดอกดังดอกเอย.

จำเอ๋ยจำปา
แมลงภู่หมู่ผึ้งเคล้าคลึงตอม
คนดีล้ำจำปาชั่วช้าออก
จำฝึกฝนตนไว้ทั้งกายใจ

ดอกสง่ากลิ่นคลุ้งจรุงหอม
คนก็ย่อมปรารถนามิคลาดคลาย
จำพูนพอกเพิ่มดีให้มีหลาย
ระมัดหมายพรั่งพร้อมชื่อหอมเอย.

จำเอ๋ยจำปี
เห็นจำปีพี่ชื่นระรื่นจัง
ถ้าคนใดใฝ่ธรรมประจำมั่น
ชื่อเขาย่อมหอมไกลไม่รู้คลาย

สวยทั้งสีหอมทั้งกลิ่นถวิลหวัง
จำจะหวังจำปีมิคลี่คลาย
อยู่ทุกวันเดือนปีไม่หนีหาย
พี่จะหมายรักเสมอไม่เผลอเอย.

ดอกเอ๋ยดอกอโศก
แต่ดอกไม้ไร้โศกพ้นโรคา
ทำไมคนก่นเจ้าโศกเศร้านัก
ถ้าตัดได้ใจเด่นเยือกเย็นครอง

เรื่องของโลกโศกนักประจักษ์ตา
จึงชื่อว่าดอกอโศกโศลกจอง
ก็เพราะรักหลงโกรธเป็นโทษหมอง
พ้นจากกองราคโรคอโศกเอย.

ซ่อนเอ๋ยซ่อนกลิ่น
ยามกลางวันนั้นกลิ่นประทินซา.
ถ้าคนไม่ไปพบหลบทำชั่ว
เผยกลิ่นหอมน้อมใจให้นิยม

หอมระรินรวยรื่นชื่นนาสา
พอคืนมาหอมชื่นรื่นอารมณ์
ชอบซ่อนตัวจากกลิ่นมลทินหมอง
ชื่นจะสมซ่อนกลิ่นสิ้นหมองเอย.

ราเอ๋ยราตรี
หอมระรื่นชื่นสดเหลืออดออม
ท่านผู้ดีมีศีลถวิลสร้าง
ทุกวันคืนชื่นหอมน้อมนิยม

พอระพีพ้นแหล่งแข่งเจ้าหอม
ราตรีกล่อมกลางคืนให้ชื่นชม
สืบแต่ทางกุศลผลก็สม
ตลบฉมเด่นกว่าราตรีเอย.

รักเอ๋ยรักเร่ ดอกอ่อนเซตามลมพัดพรมไหว
เหมือนคนใดใจรักมิปักใจ ให้แน่ไปรักเร่รักเลโล
เพราะไม่แน่จึงไม่ใคร่นอนหลับ ทนกระสับกระส่ายนึกตาลึกโบ๋
หมดกำลังวังชาตื่นมาโซ รักเร่โทมนัสแน่ไม่แปรปรวน

ดอกเอ๋ยดอกรัก ได้ยินมักทำใจให้ใหลหลง
สัตว์ คน เทพ เสพรักปักใจจง จะถอนองค์จากรักเห็นหนักใจ
โศกภัยนำกำเนิดเกิดแต่รัก ถ้าถอนซักรักหมดก็สดใส
พ้นจุกเจ่าเศร้าโศกและโรคภัย จงแก้ไขคร่าซักความรักเอย.

ดอกเอ๋ยดอกเทียน ดังเร้าใจให้เพียรจุดเทียนไข
คือปัญญาจ้าแจ่มแอร่มใน ไม่หลงใหลอาการสังขารธรรม
เป็นแสงสว่างสร้างไว้ใช้ส่องมรรค วิถีจักจำเนินไม่เพลินถลำ
จงจุดเทียนเพียรชูเป็นผู้นำ จะไม่พร่ำนิพพานสำราญเอย.

เพื่องเอ๋ยเพื่องฟ้า ดอกแดงจ้าบานพรูดูไสว
ปกกิ่งก้านบานเด่นเห็นแต่ไกล สีอื่นไม่มีปนชอบกลครัน
เหมือนมุนีมีธรรมประจำจิต ชั่วไม่ติดปนอยู่ดูคมสัน
เกียรติกระเดื่องเพื่องฟ้าวิลาวรรณ เบิกบานครันด้วยบุญพระคุณเอย.

กล้วยเอ๋ยกล้วยไม้ เจ้าอยู่ในราวป่าพนาสณฑ์
ดอกอร่ามงามวิไลต้องใจคน จึงพาตนเข้ากรุงบำรุงดี
บัณฑิตเลิศเกิดก่ายในชายป่า หากอุตส่าห์เสาะเรียนเพียรไม่หนี
ก็กระเดื่องเพื่องฟูในราตรี เปรียบมาลีกล้วยไม้วิไลเอย.

ดอกเอ๋ยดอกแก้ว ได้ยลแล้วยั่วจิตพิสมัย
คู่รักนึกแก้วตาสุดาใจ บ้างก็ใฝ่ฝันเพลินแก้วเงินทอง
ปราชญ์วิไลใฝ่หาปัญญารัตน์ สารพัดแก้วดีไม่มีสอง
แก้วทั้งสองตรึกนึกเนืองนอง ขับม้วหมองจิตแผ้วดังแก้วเอย.

ดอกเอ๋ยดอกบัว งอกงามทั่วตำบลชลสา
เกิดในโคลนชูดอกพ้นออกมา น้ำไม่สามารถข้องในห้องมัน
เปรียบมณีถึงได้เกิดในโลก ซึ่งมีโศกโรคภัยใหญ่มหันต์
ยังชูตนพ้นโศกโรคภัยพลัน เบิกบานครันดังพุ่มประทุมเอย.

ดอกเอ๋ยดอกประทุม เกิดในกลุ่มหยากเยื่อเชื้อเศร้าหมอง
ก็ยังหอมน้อมใจให้คนปอง เชื้อเศร้าหมองไม่แทรกซำแรกบัว
เปรียบสาวกโลกนาถสามารถใหญ่ ถึงเกิดในกลุ่มพาลสันดานชั่ว
ยังรุ่งเรืองเพื่องยศปรากฏตัว ดังดอกบัวชูช่อลออเอ่ย.

ดอกเอ๋ยดอกปทุม เกิดในลุ่มน้ำลึกนึกหวาดไหว
ยังต่อสู้ชูดอกพ้นออกไป ล่องวิไลไกลเหล่าเต่าและปลา
จงก่อร่างสร้างตัวดังบัวเถิด ความเพียรเชิดชูเสมออย่าเผลอหนา
ถึงลำบากยากเย็นเป็นพ้นมา ก็คงพาสุขสมภิรมย์เอย.

บัวเอ๋ยบัวชู พอเช้าตรู่บานแข่งแสงสุริยฉาน
พอตกบ่ายหายพับยับกลับบาน เกษรซ่านร่วงพล่านอยู่กลางชล
โอ้ ! เหมือนคนพ้นกาลผ่านหนุ่มสาว ไม่ยืนยาวแก่ไปมิให้ฉงน
ที่สุดตายวายชีวีผีทุกคน ดังอุบลพุ่มพวงโรยร่วงเอย.

รักกันควรเชื่อกัน อย่าดึงดันรู้จักเกรง
รักสนุกควรร้องเพลง อย่าร้องไห้นะไม่ดี

ท่านจงอย่าว่าใครง่ายไปนัก เพราะมันจะพันพัวให้ตัวหมอง
ว่าเขาผิดติดใจไม่ตริตรอง เราไม่มองความผิดก็ติดปราณ
อันคำพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์ มีคนรักรสถ้อยอร่อยหวาน
แม้พูดชั่วตัวตายทำลายการ จงพิจารณ์คำพูดค่อยพูดเอย.

วันหนึ่งพึ่งพบแล้ว อุดม คุณนา
มีค่าควรนิยม ยิ่งแล้ว
กว่าวันพรุ่งสองสอง ทบเทียบ
เพราะพรุ่งสบหรือแคล้ว ทราบได้หรือไฉน.

ทรัพย์ในดิน สินในน้ำ เงินอยู่ในคน คนจองหอง
นั่งเจียมคือเจียมกาย ดีกว่าหมายนั่งพรมขน
นั่งแล้วเหลิงกมล พรมนำผลให้อวดดี

สุนัขโสมนัสพร้อง พบกัน
มันย่อมแสยะยิงฟัน ปากอ้า
เฉกเช่นคนพาลมัน พบพวก พาลนา
ร้ายต่อร้ายเองท้า อวดอ้างฤทธี

คำปราชญ์ว่าอย่าค้า ยาพิษ
คำปราชญ์ว่าอย่าคิด คดข้าว
คำปราชญ์อย่าชิด คนชั่ว
คำปราชญ์อย่าห้าว หักเหี้ยนหายคม.

คนใดคนหนึ่งผู้ ใจฉกรรจ์
เคียดฆ่าคนอนันต์ มากแท้
ไม่ปานบุรุษอัน ผจญจิต เองนา
เธียรท่านเยินยอแล้ ว่าผู้มีชัย

ไม้ใดอุบัติเบื้อง บรรพต
สูงแต่พอสมยศ เยี่ยงไม้
สูงนักไม่ละลด ลมหัก เสียแฮ
เขาบ่อาจบังได้ เพราะไม้สูงเกิน.

ฮะเฮ้ยใครอย่าเย้ย หยามเด็ก
พริกเม็ดเล็กเล็ก เผ็ดล้ำ
ใครบ่ห่อนกินเหล็ก ก่อนเล่า ลือแฮ
โคแก่จนคองํ้า เด็กขี้นขี่คอ

จ่ายทรัพย์วันละบาทซื้อ มังสา
นายหนึ่งเลี้ยงพยัคฆา ไป่อ้วน
สองสามสี่นายมา ก้ำกับ
บังทรัพย์สี่ส่วนถ้วน บาทสิ้นเสือตาย.

ฝูงชนกำเนิดคล้าย คลึงกัน
ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ แผกบ้าง
ความรู้อาจเรียนทัน กันหมด
เว้นแต่ชั่วดีกระด้าง อ่อนแก้ฤๅไหว.

บัวเอ๋ยบัวบาน ชูสคราญบานหอมพร้อมไสว
ภมรเจ้าเคล้าคลึงเสียงหึ่งไป อุปไมยดังองค์พระทรงญาณ
เบิกบานคุณบุญญาบารมีสร์ เป็นพิชิตโมลีหนีสงสาร
สัตว์เคล้าคลึงพึ่งพักพำนักปราณ นมการสัมพุทธพิสุทธิ์เอย.

ดอก ไม้มีมากล้วน แลเห็น
สร้อย ส่งเสริมประเด็น ประดับชี้
ภาษิต ผสมเป็น คำสั่งสอนพ่อ
จบ เพียงแต่เท่านี้ แนะให้ได้ยล

คุยโวว่าเป็นนักเลงโต คุยโวแต่ไม่กัดใคร
ที่เขาเป็นนักเลงโต เขาไม่คุยโวแต่คนเกรง
รู้อะไรให้มันตลอด เขาเรียกว่ายอดปัญญา
รู้อะไรมันไม่ตลอด เขาเรียกว่าตาบอดตาใส
ทำตนให้มันปรากฏ คงจะไม่อดอันใด
ทำตนมันไม่ปรากฏ คงจะต้องอดขี้ไหล
เมาตัวลืมตาย เมากายลืมแก่
เมาเมียลืมแม่ เมาเหล้ากระแช่แก่แล้วอย่าลืม

ยามรวยฝูงเพื่อนล้อม รอบตัว
ทรัพย์จ่ายมิคิดกลัว กร่อนสิ้น
ยามจนเพื่อนหายหัว เหินห่าง
ตนเดียวตนเพียรดิ้น แต่ท้องตนเอง

คุ้นเคยคนคบค้า　　มานาน
คิดแต่ข้าวแกงจาน　　แบ่งให้
มีรสรสใดปาน　　เพราะรัก นั้นนา
ขมขื่นกลืนคล่องได้　　ยิ่งชิ้นปลามัน

ยามดีมีเพื่อนพร้อม　　พรตาม
เดินนั่งไต่ตอมถาม　　ถี่ถ้วน
ยามทุกข์ฉุกเฉินความ　　มีโทษ
เพื่อนเล่นเจรจาน้อย　　หนึ่งนั้นฤามี

ทุกสิ่งย่อมเสื่อมได้　　โดยไข
โดยยุคโดยกาลสมัย　　หมดสิ้น
ไม่มีสิ่งอันใด　　อยู่ยั่ง ยืนนา
หมั่นคิดกันจิตดิ้น　　เดือดร้อนลุ่มหลง

บำเพ็ญธรรมพร่ำสอน　　ทางกุศล
อย่าหน่วงถ่วงใจจน　　เนิ่นช้า
เวลาล่วงพาตน　　ตามแก่ ด้วยเนอ
เรามิรู้ล่วงหน้า　　ชีพม้วยวันใด

ได้สิบอยากหยิบร้อย　　เหรียญเงิน
มีหมื่นหมายเล่นเกิน　　กะไว้
โลภมากหากเผชิญ　　อุปสรรค
พาลคิดทุจริตได้　　ดังนี้มีเสมอ

อย่าเกียจคร้านการเรียนเร่งอุตส่าห์ มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน
จะตกถิ่นฐานใดก็ไม่แคลน ถึงคับแค้นก็พอยังประทังตน

อันความรู้รู้กระจ่างแม้อย่างเดียว แต่ให้เชี่ยวชาญเถิดคงเกิดผล
อาจช่วยเชิดชูฟูสกนธ์ ถึงคนจนพงศ์ไพร่คงได้ดี

ในบาลีมีย่อย่อข้อธรรม ว่าขันติ หิตะ สุขาวหา
ความเงือดงดอดกลั้นนำมา ซึ่งหิตาผาสุกยิ่งแท้จริงเอย.

สุขทุกข์อยู่ที่ใจมิใช่หรือ ถ้าใจถือก็เป็นทุกข์ไม่สุกใส
ถ้าไม่ถือก็เป็นสุขไม่ทุกข์ใจ เราอยากได้ความสุขหรือทุกข์เอย.

คิดรู้เห็นเหตุให้ วอดวาย
ไม่คิดรู้เห็นตาย บ่เว้น
ดับรู้คิดเห็นหาย ภพชาติ ดับเอย
ดับภพชาติวางเว้น หลีกพ้นภัยขันธ์

ตนเปรียบเรือแล่นข้าม คงคา
ตักอุทกท้องนาวา ออกแล้ว
เตือนจิตตัดตัณหา ดุจวิด เรือแฮ
ตนจักถึงฝั่งแคล้ว คลาดพ้นบ่วงมาร

เมื่อเราเนาด้วยทุกข์ ก็ทุกข์ นาพ่อ
เมื่อแก่เข้าเคล้าคลุก แก่แท้
เมื่อตายกระหนาบรุก ตายวอด วายเฮย
เมื่อปล่อยว่างทุกข์แพ้ หมดสิ้นทุกข์เอง

อัคคีมีพิษร้อน แรงลน
ไม่เท่าไฟในกมล คุไหม้
เผากาจพินาศลน จวบโลก หน้าแล
กวนก่อจ่อจี้ให้ โลดเต้นตัวหมุน

เจ้าชู้ชูชอบเคล้า คลอชม
เร่รักยักอารมณ์ แยกย้าย
เหิมใจใฝ่นิยม ไม่เลือก เลยนา
เลยเถิดเกิดผลร้าย โรคเร้าแรงรุม.

ปล่อยอารมณ์ปมโลภไว้ แน่นหนา
ปล่อยจิตคิดตัณหา คลั่งไคล้
ปล่อยใจใฝ่กามา เมาราค
พูลเพิ่มเสริมโทษให้ ทุกข์แท้ภายหลัง

ความอยากปราศจากสิ้น สุดไฉน
โลภะเอาอะไร ขีดคั้น
ไม่มีที่จุใจ จุดจบ
ดับหมดเพราะอดกลั้น จิตได้ถ่ายเดียว

อยู่อาคารบ้านช่อง เช่าเขา
นึกว่าถ้าของเรา เลิศให้
โชคอำนวยช่วยโอนเอา เป็นสิทธิ์
อยากอยู่ตึกหรูแปล้ ขี่ขึ้นรถเก๋ง

นามรูปเกิดนั้นล้วน สังขาร
อนิจจังแปรทุกกาล แน่แท้
ทุกขังจะทนทาน ทนยาก
อนัตตาใช่ตนแล้ เร่งรู้คือธรรม

ศีล มีเป็นภาคพื้น ปฏิบัติ
สมาธิ ช่วยกำจัด เครื่องกั้น
ปัญญา เกิดย่อมตัด เหตุชั่ว
วิมุติ คือผลนั้น จบแจ้งศาสนา

ปัญญา เป็นเครื่องคุ้ม ครองตน
เป็น ใหญ่ในกุศล ยิ่งล้ำ
แสง สว่างกว่าสุริยน ยามส่ง แสงแฮ
สว่าง แห่งญาณชื่นน้ำ จิตผู้ปรีชา

จิ จิตคิดเกิดแล้ว ดับพลัน
เจ เจตสิกปรุงขันธ์ ดับด้วย
รุ รู้กับตนกัน จริงอย่าง นี้เอย
นิ ดับรูปนามม้วย มอดด้วยญาณขันธ์

จิ จิตหนึ่งธรรมชาติแท้ ตัวธรรม
เจ เจตสิกอาการนำ แล่นรู้
รุ รูปวิบากสำ หรับรับ สมมตินา
นิ นิพพานมีแก่ผู้ ปฏิบัติแล้วพึงเห็น

โลภ เจ้าไอ้ยี่ครั้ง ชนคช
โม หะยุทธ์หวังยศ ชเยศไว้
โท ท้าวร่อนง้าวจรด ศีรษะวิ่น เจียวพ่อ
สัน โดษสันพระยาได้ เสร็จขึ้นครองเสียม.

ยามเยาว์เห็นโลกนี้ มีแต่สุขสนุกเหลือ
ยามกลางสุขทุกข์เจือ ระคนเคล้าเท่ากันไป
ยามเฒ่าชราพลัน ทุกข์ทั้งนั้นสุขสูญไกล
นี่แหละความเปลี่ยนไป สู่ทุกข์แท้แน่นอนเอย

เมื่ออยู่ท่านเบาใจ เมื่อไปให้ท่านคิดถึง
นี่คือสร้างทาง
เมื่ออยู่ท่านหนักใจ เมื่อไปท่านโล่งอก
นั่นคือสะทาง
ไฟบรรลัยกัลป์ ก็ไม่สำคัญเท่าไฟในอก
ก็มันนรกชัดชัด

จังก้าปีนลูกไม้ เล็งเหมาะ
ดินกระสุนยัดเผลาะ เสือกแซ่
เหล็กจับชะนวนเจาะ ดินกรอกชะนวนเอย
มือจับชุดแกว่งแต้ จุดเปรี้ยงเสียงดัง.
ผลที่ปรากฏออกมา คือคำพิพากษาที่ศักดิ์สิทธิ์

รักยศงดเว้น	ทางพาล
รักบุตรหมั่นว่าขาน	ชิดใช้
รักทรัพย์อุตส่าห์งาน	ที่ชอบ ธรรมนา
รักมิตรพงศาได้	หมั่นด้วยการตรง
รักยศงวดเว้น	ทางพาล
รักกิจหมั่นวิจารณ์	จดได้
รักตัวอย่าโวหาร	เย่อหยิ่ง เผยอนา
รักทรัพย์จับจ่ายใช้	แต่น้อยพอควร
ความรู้เป็นเพื่อนได้	ในยาม เปลี่ยวนา
เป็นเครื่องอาภรณ์คราว	พูดโต้
เป็นแรงเมื่อคิดความ	ควรตัด สินนา
เป็นทรัพย์ทุกเพล้โพล้	พลุ่งง่าย
โกงเกลียดความรู้คน	นะพ่อ
ชื่อชอบชมบ่วาย	อยากได้
ฉลาดอาจช่วงใช้ดล	ประโยชน์ ปวงแล
เกียจเก็บความรู้ไว้	บ่วยการ
รู้เขียนคุ้มโทษแท้	ทางหลง ลืมแฮ
รู้อ่านกันวิจารณ์	ผิดพลั้ง
รู้เลขหลีกโง่งง	ทรัพย์ส่าย สูญเนอ
รู้ประพฤติพ้นทั้ง	ทุกข์ภัย

ศรีสังข์โสภาคอ้าง อุณหิต
กุมภัคทาไพจิตร์ จักแก้ว
คชังค์อุสุภพิศ ไพลาส
ไชยธวัชอัฐพิธแพร้ว เพริศพร้อมมงคล

จน ทรัพย์จับจ่ายแค้น คนเมิน
เจียม จิตอย่าคิดเกิน ศักดิ์ไซร้
เจ็บ แล้วไม่ควรเพลิน หลงเล่ห์ เลยนา
จำ เก็บใส่ใจไว้ อย่ารู้ลืมเลือน

พายพ่อพาย ตะวันจะสาย ตลาดจะวาย
สายบัวจะเน่า! ทั้งโซ่ไม่แก้ กุญแจไม่ไข
จะถ่อพายไป อย่างไรเอยเรา!

เรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้จริง
ครบสามสิ่ง จะเสร็จหวัง ดังประสงค์
ถึงลำบากยากเท่าไรใจมั่นคง สิ่งจำนงคงจะได้ดังใจปอง.

ชมนักผักตบซ้อน บอนแซง
บอนสุพรรณหั่นแกง อร่อยแท้
บอนบางกอกดอกแสลง เหลือแหล่ แม่เฮย
บอนปากยากจักแก้ ไม่ส้นลิ้นบอน.

ชั่ว ช้าลามกแม้น มีในใจเอย
ดี เด่นเห็นสดใส สืบแท้
ที่ จิตคิดภายใน นำส่ง มาเนอ
ใจ โทษทุกข์รุกแล้ เล่ห์แผ้วผ่องเกษม.

เหตุผลและอาตมะประจักษ์ กะประมาณก็ถ้วนถี่
รู้กาลประชุมชนะก็ดี บ่มิขัดสมาคม
บุคคลจะเสพมนะสนิท ก็มิผิดสุชนสม
เจ็ดข้อสมานสมะนิยม สุบุรุษอุดมนาม

ไม่สามารถ ไม่อาจทำ
ไม่ใช่คำของคนไทย สามารถและอาจทำ
นั่นแหละคำของคนไทย "โอมพินิจ มหาพิจารณา"
หมั่นเศกน้ำล้างหน้า ผีไม่หลอก.

บุตรดีเป็นที่ปลื้ม เปรมกมล
แห่งชนกชเนตตน ค่ำเช้า
บุตรชั่วไม่ได้กล คำสั่ง สอนนา
ให้ท่านทั้งสองเศร้า เสื่อมสิ้น ยินดี

แม่เอ่ยแม่จ๋า ข้าเกิดมาแต่แม่นแน่นัก
แม่อุ้มครรภ์คลอดข้ามาประจักษ์ จะย้ายยักผิดตนไปกลใด
พ่อเสียอีกไซร้ข้าไม่แน่ บางทีแม่ไม่กล้าบอกข้าได้
แม่ของข้าจริงแท้มาแต่ไร ข้าจึงได้รับแม่ไม่แปรเอย.

อย่ายืนฤานั่งกั้น ทวารา
อย่าเพ่งชนไปมา หมื่นได้
อย่าถามทักทายหา ขุนหมื่น
อย่าเร่งวางตนให้ เหล่าผู้คนหยาม.

หา ทรัพย์นับหมื่นได้ หลายปี
ยาก แน่อุปสรรคมี ทั่วหน้า
จ่าย จับชั่วนาที หนึ่งหมด ไปแฮ
ง่าย โดยไม่ชักช้า หมดสิ้นขาดสูญ.

เป็นคนคิดเช่นเชื้อ เกลือเค็ม
ควรประคองคุณเต็ม ที่ไว้
อย่าให้กลับกลายเล็ม ลามจืด เสียนา
แม้รักษาบ่ได้ ชั่วร้ายเร็วถึง

คนท้า หรือหมาเห่า ไม่ควรเรา เอาสู้สี
เพราะคน มันไม่ดี เที่ยวเห่า เอาเยี่ยงหมา

เป็นคนควรคบค้า บัณฑิต
พาลอย่าเชยชมชิด ชั่วใกล้
คบพาลมักเห็นผิด เป็นชอบ
คบมิตรบัณฑิตได้ สุขแท้ทางบุญ.

ฉันทะ พอใจก่อกู้ เกียรติ์งาม
วิริยะ เพียรตาม เพิ่มให้
จิตตะ คิดไขความ ตามที่พึ่งเฮย
วิมังสา ตริไซร้ หยั่งรู้พุทธธรรม

เกิดเป็นหญิงถึงจะชั่ว ให้ผัวหลาย
เกิดเป็นชายถึงจะชั่ว ชั่วเพราะหญิง
ถ้ามันชั่ว ชั่วมันใหญ่ ชั่วให้จริง
ถ้าเยี่ยมยิ่งด้วยสิ่งดี ดีให้ดัง

เกิดเป็นหญิงถึงจะชั่ว อย่าผัวหลาย
ถึงตัวตายก็ตายไปไว้เกียรติ์หญิง อย่ารักง่ายหน่ายเร็วมันเลวจริง
ลูกผู้หญิงจะงามเพราะความอาย.

ตนเตือนตนของตน ให้พ้นผิด
ตนเตือนจิตตนได้ ใครจะเหมือน
ตนเตือนตนไม่ได้ ใครจะเตือน
ตนแชเชือน เตือนตนให้พ้นภัย.

หนังสือดีมีค่าที่น่ารู้ จงคิดดูให้ซึ้งถึงแก่นสาร
จะดีชั่วหนังสือคือตัวการ จงเลือกอ่านผ่านแต่ดีเป็นศรีเอย.

หิวเป็นโรคอย่างยิ่งจริงเจียวหนา สังขารายอดทุกข์เข้าคุกเข็ญ
ทราบข้อนี้ดีซึ้งพึงบำเพ็ญ นิพพานเด่นสุขเลิศให้เกิดมา

เลี้ยงแม่สุข ทุกข์ไกล ในโลกนี้
เลี้ยงพ่อดี อำนวย อวยสุขสม

เลี้ยงพระอวย สุขโชค โลกนิยม
กูลเกื้อพรหม สุกใส ทั้งใจกาย
ไฮโลโปถั่วพร้อม การพนัน
ชอบเล่นเห็นดีกัน แปลกแท้
ลูกเมียมิเป็นอัน เป็นห่วง
ยิ่งเล่นยิ่งเสียแก้ เล่ห์หนี้ฉิบหาย.
ใครได้คนอย่างนี้ เป็นผัว
เป็นเคราะห์กรรมของตัว ยิ่งแล้ว
ระวังอย่าพันพัว ดูผิด
เลือกคู่ดูนอกแผ้ว อย่าให้ในหนอง
เรียนวิชาน่ารู้ รอบตัว
น้อยหนึ่งรำพึงกลัว ห่อนสู้
สอบไล่ได้ถามทั่ว ตามที่ เรียนเฮย
ตกแน่เพราะไม่รู้ ถี่ถ้วนอรรถธรรม.
อาจารย์ผู้กล่าวชี้ คุณโทษ
โดยท่านมุ่งประโยชน์ ค่ำเช้า
ศิษย์พึงหยั่งตั้งโสต สดับเพื่อ จำนา
แล้วรีบปฏิบัติเข้า อย่าช้าไถลถลำ
จิตแท้คือชาติเชื้อ นิรวาณ
กายก็จักพาน พบชั้น
ทั้งสองต่างดุสิการ ปรากฏ
สัตว์บุคคลเหล่านั้น เกิดขึ้นเป็นผล

สมเด็จพระสังฆราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ศรีสุกมีสุกด่อนนาคประจักษ์จิต ปรมานุชิตปวเรศวิเศษสา
วโรรส ชินวร ตัดตอนมา แพชื่อว่าสิบสองตรองให้ดี
วชิรญาณวงศ์องค์ปรากฏ ต่อด้วยปลดอยู่จวนนับถ้วนถี่
ถึงปุ่นวาสน์ครบองค์คงตามมี สิบแปดนี้ท่องไว้ให้จำเอย.

๑. สมเด็จพระสังฆราช (ศรี เดิม สี)
๒. สมเด็จพระสังฆราช (สุก)
๓. สมเด็จพระสังฆราช (มี)
๔. สมเด็จพระสังฆราช (สุกไก่เถื่อน)
๕. สมเด็จพระสังฆราช (ด่อน)
๖. สมเด็จพระสังฆราช (นาค)
๗. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
๘. สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์
๙. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา)
๑๐. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส
๑๑. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
๑๒. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ)
๑๓. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

๑๔. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปลด)

๑๕. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อยู่)

๑๐. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน)

๑๗. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น)

๑๘. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์)

ธมฺมสาโร ภิกฺขุ วัดบวรนิเวศวิหาร

เพลงพระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๙

ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว
ขอทนทุกข์รุกโรมโหมกายใจ ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทะนง
จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา
ไม่ท้อถอยคอยสร้างสิ่งที่ควร ไม่เรรวนพะว้าพะวังคิดกังขา
ไม่เคืองแค้นน้อยใจในโชคชะตา ไม่เสียดายชีวาถ้าสิ้นไป
นี่คือปณิธานที่หาญมุ่ง หมายผดุงยุติธรรมอันสดใส
ถึงทนทุกข์ทรมานนานเท่าใด ยังมั่นใจรักชาติองอาจครัน
โลกมนุษย์ย่อมจะดีกว่านี้แน่ เพราะมีผู้ไม่ยอมแพ้แม้ถูกหยัน
คงยืนหยัดสู้ไปใฝ่ประจัญ ยอมอาสัญก็เพราะปองเทอดผองไทย

บทพระนิพนธ์ของ

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์

ถวายพระพรในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๕

ขอน้อมกราบ พระบาทมา บูชาพ่อ
พ่อเพียรก่อ ชายมา จนกล้าแข็ง
พ่อรักชาย ห่วงชาย ไม่แสดง
พ่อคอยแจ้ง ทิศทาง ให้สร้างตน

ชั่วชีวิต ที่ผ่านมา จนบัดนี้
เข้าใจดี ชายผิดพลาด ดื้อสับสน
เคยสร้างความ ยุ่งยาก ให้กังวล
พ่อสู้ทน ให้อภัย แก้ไขมา

วันเวลา ผ่านไป ให้สำนึก
ในส่วนลึก ของพ่อ ปรารถนา
ยากจะหา พ่อใคร ในโลกา
ที่เมตตา รักลูก อย่างถูกทาง

จะอดกลั้น ขันติ มีมานะ
เสียสละ ยุติธรรม ทำตัวอย่าง
จะซื่อสัตย์ จริงใจ ไม่อำพราง
เดินสายกลาง ข่มใจ ให้นิ่มนวล

บรรดาข้า ฯ บริวาร จะสานไว้
แม้ยากไร้ จะอุ้มชู สุดสงวน
จะเผื่อแผ่ เมตตา เท่าที่ควร
เป็นขบวน แน่นมัด พัฒนา

การศึกษา ของชาย ในปีนี้
ก้าวหน้าดี ผ่านได้ ไร้ปัญหา
ขอถวาย ทูลหม่อมพ่อ ที่รอมา
โล่งอุรา วันเฉลิม ฯ เพิ่มสุขเอย.

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

บทพระนิพนธ์ของ

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์

ถวายพระพรในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๕

วันเฉลิม สมเด็จแม่ ได้แต่คิด
ขอน้อมจิต รำลึกถึง คนึงหา
พระคุณแม่ มากล้น เหลือคณนา
ลูกเกิดมา โชคดี มีแม่งาม

ไปเมืองไหน ถูกถาม ถึงนามแม่
ว่าสวยแท้ ราชินี แห่งสยาม
ควีนสิริกิติ์ จำขึ้นใจ ในพระนาม
ชมว่างาม เพริศพริ้ง ยอดหญิงไทย

แม่รักชาย ห่วงชาย ชายก็รู้
ชายจะสู้ สุดชีวา อย่าสงสัย
จะทำตัว ให้สม แม่วางใจ
จะรักไทย กู้ศักดิ์ศรี จักรีวงศ์

จะรักหญิง ที่เขา เข้าใจแม่
จะแน่วแน่ พุทธศาสน์ ถือพระสงฆ์
การสวดมนต์ ไหว้พระ จะดำรง
จะมั่นคง รักชาวไทย ไม่เสื่อมคลาย

ขอถวาย สมเด็จแม่ เพียงแค่นี้
จงโชคดี มีสุข ทุกข์จากหาย
อย่าคิดมาก ทำพระทัย ให้สบาย
เรื่องลูกชาย แม่อย่าเศร้า เขารักดี
ชายขอกราบ ลงที่ตัก พร้อมรักแท้
ชายรักแม่ สุดหัวใจ ชายไม่หนี
ชายจะเป็น กำลังใจ ป้องไพรี
มอบชีวี และเลือดเนื้อ เพื่อแม่เอย.

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

พระนิพนธ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร

รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

อตฺตา หเว ชิตํ เสยฺโย

ชนะตนนั่นเป็นคนดี

ขุ. ธ. ๒๕/๒๘

ชนะตนประเสริฐแท้ เป็นดี
ชนะอื่นทั้งธรณี ไป่สู้
ฝึกจิตและกายี เว้นโลภ โกรธนา
ดีกว่าชนะผู้ อื่นด้วยกำลัง

คำว่า "ตน" นี้ไซร้ คือจิตใจและกายี
ชนะใจตนเองนั้น ประเสริฐกว่าชนะใคร

เพราะย่อมรู้ผิดชอบ ไม่ประกอบสิ่งเหลวไหล
รู้จักให้อภัย ไม่โลโภหรือโกรธา

การชนะบุคคลอื่น ไม่ยั่งยืนอาจอัปรา
ชนะด้วยวาจา หรืออาวุธยุทธภัณฑ์

แรกเอาชนะเขา ภายหลังเราอาจแพ้พลัน
ชนะตนของตนนั้น สิ่งดีแท้ย่อมแน่นอน

อกฺโกเธน ชิเน โกธํ
พึงชนะคนโกรธด้วยความไม่โกรธ

ขุ. ธ. ๒๕/๔๕ ขุ. ชา. ทุก. ๒๗/๕๐

คนโกรธขาดสติยั้ง โมโห
เอาชนะโดยโทโส ตอบบ้าง
ต่างคนต่างพูดโย ขึ้งโกรธ
ความโกรธมิเลิกร้าง เพราะเกี้ยวกราดกัน
ผู้ใดข่มจิตด้วย ทมะ
สามารถเอาชนะ โกรธได้
ผู้โกรธก็อาจละ ความโกรธ
ที่เลิกโกรธนั้นไซร้ เพราะแพ้คุณธรรม

จเช ธนํ องฺควรสฺส เหตุ
องฺคํ จเช ชีวิตํ รกฺขมาโน
องฺคํ ธนํ ชีวิตญฺจาปิ สพฺพํ
จเช นโร ธมฺมมนุสฺสรนฺโต

นรชนพึงสละทรัพย์เพราะเหตุแห่งอวัยวะ เมื่อรักษาชีวิต พึงสละอวัยวะ เมื่อตามระลึกถึงธรรม พึงสละอวัยวะ ทรัพย์ และแม้ชีวิตเสียทุกอย่าง

ขุ. ชา. อสีติ. ๒๘/๑๔๗

พึงเสียสินเพื่อป้อง กันตน
เสียอวัยวะยังชนม์ ชีพไว้
แต่พึงรักษ์ธรรมจน เหนืออื่น
เสียทรัพย์กายชีพได้ เพื่อคุ้มคุณธรรม

สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี

ความพร้อมเพรียงของหมู่ ให้เกิดสุข

องฺ. ทสก. ๒๔/๘๐ ขุ. ธ. ๒๕/๔๑ ขุ. อิติ. ๒๕/๒๓๘

ยามเหล่าอริร้าย หยายปอง เมืองนา
ชาวประชาทั้งผอง ช่วยกู้
ปฏิปักษ์มิอาจครอง เข้ายึด
สามัคคีกองกู้ ชาติให้เสรี

ไทยรวมไทยพรักพร้อม สามัคคี
อาจกอร์ปกิจเกิดมี ประโยชน์ได้
เมืองไทยจักเพิ่มทวี ความรุ่งเรืองนา
สามัคคีนำสุขให้ หมู่พ้องผองไทย

กตสฺส นตฺถิ ปฏิการํ

สิ่งที่ทำแล้วจะทำคืนไม่ได้

ส. ส.

สิ่งใดทำแล้วไม่ อาจทำคืนเลย
ต้องรับผลแห่งกรรม แน่แท้
ไม่ตรองตรึกอาจถลำ ทำชั่ว
เรามิอาจช่วยแก้ สิ่งร้ายกลายดี

ราชา มุขํ มนุสฺสานํ

พระราชาเป็นประมุขของประชาชน

วิ. มหา. ๕/๑๒๔ ม. ม. ๑๓/๕๕๖ ขุ. สุ. ๓๕/๔๔๖

ทะเลเป็นข้าวแห่ง นทีมหันต์
ทิวะสุริยฉัน แจ่มจ้า
รัตติรัศมีจันทร์ เรืองจรัส
สงฆ์ประมุขแห่งชาวหล้า เหล่าผู้พึ่งบุญ

ผู้ใหญ่ในแว่นแคว้น คือราชาแล
ผู้บำบัดทุกข์ประชา ช่วยเกื้อ
เป็นประมุขนาครา ในรัฐ
ทรงทศพิธธรรมเอื้อ ราษฎร์ให้สวัสดี

ปุตฺตกํ วิย ราชาโน ปชํ รกฺขนฺตุ สพฺพทา

พระราชาจงรักษาประชาราษฎร์ ให้เหมือนบิดารักษาบุตรทุกเมื่อ

นัย – ส. ณ.

พระบารมีแผ่ปกป้อง นาคร
เหล่าพสกนิกร อุ่นเกล้า
ดังชนกอาทร รักษ์บุตร
ดังครอบครัวอยู่เหย้า พ่อคุ้มสุขเกษม

ดุจบิดามารดร

รักชาติย่อมสละแม้ ชีวี
รักเกียรติจงเจตพลี ชีพได้
รักราชมุ่งภักดี รองบาท
รักศาสน์ราญเศิกไสร้ เพื่อเกื้อพระศาสนา

อันสยามเป็นบ้านเกิด เมืองนอน
ดุจบิดามารดร เปรียบได้
ยามสุขสโมสร ทุกเมื่อ
ยามศึกทุกข์ยากไร้ ปลาตเร้นฤๅควร

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ)

เกิดเป็นคน

การเป็นคน ควรมีราคาหรือคุณค่า หากมีเพียงราคา ก็เหมือนวัตถุ เมื่อมีคุณค่าก็สมควรแก่ความเป็นคน

ราคามีเจริญและตกต่ำได้

คุณค่า คงที่อยู่เสมอ ไม่เปลี่ยนแปลง ฤดูกาลจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตาม มีแต่การเพิ่มคุณค่าให้สูงเด่นยิ่งขึ้น

เพราะเป็นคนแต่เพียงราคา ราคาของคนจึงถูกบ้าง แพงบ้าง ผลสุดท้าย คบกันยาก ส่วนคุณค่ามีแต่เพิ่มทวีดีมากขึ้น เหมือนของลายครามยิ่งนานปี ก็มีคุณค่าสูงขึ้นตามลำดับ

คุณค่าของคนคือ มีทั้งความรู้และความดีทั้ง ๒ ประการ อย่าให้วิญญูชนตำหนิได้ เพราะไม่ใช่เพียงแต่รู้ ยังสามารถกระทำตามความรู้นั้น ๆ ได้

ข้อควรคิด

อุดมการ อาจมีความหมายกว้างและลึกซึ้งสักเพียงไรก็ตาม ความสำคัญอยู่ที่ต้องการรักษาประโยชน์ส่วนใหญ่ที่สำคัญเอาไว้ โดยยอมสละประโยชน์ส่วนน้อย เหมือนยอมสละอวัยวะบางส่วน เพื่อรักษาชีวิต หรือยอมสละชีวิต เพื่อรักษาธรรม

อุดมมงคล มีหลักความประพฤติแน่นอน ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งปลายว่า ควรปฏิบัติเช่นไร มงคลคือความเจริญ เมื่อกระทำได้รับผล

ทันที เพราะหน้าที่ของทุกคน ต้องประพฤติตามมงคลทุกข้อ ขาดมงคลข้อใดข้อหนึ่ง จึงไม่เป็นมงคลแก่คน

จะมีใครกล้าทำตามอุดมการ โดยการเสียสละแม้ตนเพื่อวงศ์ตระกูล สละวงศ์ตระกูล เพื่อชาติประเทศและศาสนา ก็คือผู้มีอุดมมงคลครบบริบูรณ์.

พระเทพญาณกวี

เจ้าอาวาส วัดธาตุทอง

นานาภาษิต

ภาษิตสากล

หนึ่ง ปรัชญาวาทะ (ถ้อยคำแห่งความฉลาด)

๑. เงินกู้ย่อมกลับมาเสมอ

๒. เสื้อผ้าที่ขาดวิ่นเป็นผ้าขี้ริ้ว อาจจะคลุมคนซื่อตรงไว้ก็ได้

๓. กุหลาบถึงแม้ชื่ออย่างอื่นกลิ่นก็หอมอย่างเดิม

๔. เย็บเข็มเดียวในเวลาอันควร คุ้มไปได้เก้าเข็ม

๕. คำเดียวสำหรับคนฉลาดนั้นพอแล้ว

๖. เคราะห์ร้ายสร้างเพื่อนร่วมเตียงนอนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน

๗. หลังจากมีพายุแล้วย่อมมีความสงบ

๘. อะไรที่เป็นประกายวาว ไม่ใช่ทองเสียทั้งหมด

๙. อะไรที่สิ้นสุดลงด้วยดีแล้ว ก็เป็นสิ่งที่ดีแล้วทั้งหมด

๑๐. โชคดีหนึ่งออนซ์ดีกว่าความฉลาดหนึ่งปอนด์

สอง ความประพฤติ

๑. คำตอบที่อ่อนโยน ย่อมทำให้ความโกรธกลับไป

๒. กำแพงขาวคือกระดาษของคนโง่

๓. ความจริงทั้งหมดไม่ควรบอกเล่าเสมอไป

๔. เพราะผู้ชายทำที่นอนของเขาเอง ดังนั้นเขาต้องนอน

๕. การพูดอย่างสั้น ๆ คือวิญญาณของความฉลาดในการพูด

๖. ความเชื่อนแชเป็นอันตรายอย่างยิ่ง

๗. ตัวอย่างดีกว่าคำสั่งสอน
๘. ความเร่งร้อนเป็นเรื่องของความผิด
๙. สมัยอื่น มารยาทอื่น
๑๐. การสรรเสริญตัวเองไม่ใช่การรับรองว่าดี

สาม คำแนะนำ

๑. เป็นคนโง่ดีกว่าเป็นคนอันธพาล
๒. อยู่คนเดียวดีกว่าอยู่ในหมู่ชนที่เลวร้าย
๓. ขึ้นสวรรค์ในชุดผ้าขี้ริ้ว ดีกว่าลงนรกในชุดลูกไม้ถัก
๔. อย่าระวังคนอื่นยิ่งกว่าระวังตัวของท่านเอง
๕. จงตัดเสื้อของท่านตามแต่ผ้าของท่าน
๖. จงทำอย่างฉันพูด ไม่ใช่อย่างฉันทำ
๗. อย่าเลี้ยงสุนัขไว้และตัวท่านเห่าเสียเอง
๘. อย่าพยายามสอนย่าของท่านให้ดูดไข่
๙. จงปล่อยให้สุนัขที่นอนหลับนั้นมันนอนไป
๑๐. อย่าอยู่เพื่อกิน แต่กินเพื่ออยู่

สี่ สัตว์, นก, ฯลฯ

๑. นกหนึ่งตัวในมือมีค่าเท่ากับสองตัวในพุ่มไม้
๒. สุนัขที่มีชีวิตดีกว่าสิงโตที่ตายแล้ว
๓. นกที่ขนเหมือนกันย่อมรวมเป็นฝูงอยู่ด้วยกัน
๔. แม้แต่หนอนก็จะหันกลับ

๕. แมลงวันนั้นจับด้วยน้ำผึ้งง่ายกว่าจับด้วยน้ำส้ม
๖. ผู้ที่ขี่เสือย่อมลงจากหลังเสือไม่ได้
๗. นกที่ทำรังของมันเองเปรอะเปื้อนนั้น คือนกที่สกปรก
๘. ฟางชิ้นสุดท้ายย่อมทำให้หลังอูฐหัก
๙. แมวอยากกินปลา แต่ไม่เต็มใจให้ตีนของมันเปียก
๑๐. เสือดาวเปลี่ยนแปลงจุดของมันไม่ได้

ห้า ทรัพย์สมบัติ

๑. คนโง่กับเงินของเขาย่อมจากกันไปในไม่ช้า
๒. สิ่งที่ท่านไม่ต้องการ ราคาเท่าใดก็แพงทั้งนั้น
๓. อาชีพที่เป็นประโยชน์คือบ่อทอง
๔. ความหายนะทำให้คนฉลาด ไม่ใช่มั่งมี
๕. ดีที่สุดคือถูกที่สุด
๖. ทองจะซื้อทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้
๗. ความไม่มีโรคดีกว่าความมั่งมี
๘. หาเงินง่ายกว่าเก็บเงิน
๙. เงินพูดได้
๑๐. ท่านยิ่งมีมาก ท่านก็ยิ่งต้องการมาก

หก ความตาย

๑. คนขลาดตายหลายครั้งก่อนความตายของเขา
๒. คนตายไม่เล่านิทาน

๓. ความตายชำระหนี้ทั้งหมด

๔. การตายเป็นไปตามธรรมชาติเช่นเดียวกับการมีชีวิตอยู่

๕. ผู้ที่เกิดมาเพื่อถูกแขวนคอ จะไม่จมน้ำตายเป็นอันขาด

๖. ไม่มีอะไรแน่นอน นอกจากความตาย และ ภาษี

๗. ย้ายต้นไม้แก่ มันจะแห้งเหี่ยวถึงแก่ความตาย

๘. คนทั้งหลายที่เทพเจ้ารักย่อมตายเยาว์

๙. งานไม่ทำให้ตาย แต่ความวิตกจะทำให้ตาย

๑๐. มนุษย์ตายได้เพียงครั้งเดียว

เจ็ด อาหารสำหรับความคิด

๑. ชาติที่ไม่มีประวัติศาสตร์ย่อมมีความสุข

๒. เคราะห์ร้ายไม่เคยมาเดี่ยว

๓. ความจำเป็นคือมารดาของการประดิษฐ์

๔. ไม่มีข่าวคือข่าวดี

๕. ไม่มีอะไรเป็นผลสำเร็จเหมือนความสำเร็จ

๖. เนื้อของคนหนึ่งเป็นยาพิษของอีกคนหนึ่ง

๗. วันที่ยาวนานที่สุด ก็ต้องมีที่สุดสิ้น

๘. ความจริงย่อมนอนอยู่ก้นบ่อ

๙. ท่านไม่ต้องหวังหัวแก่บนบ่าหนุ่ม

๑๐. ไม่ทำอะไรเลยคือทำความชั่ว

แปด สามีและภรรยา ฯลฯ

๑. ภรรยาที่ร่าเริงคือความสุขใจแห่งชีวิต
๒. สามีที่ดีทำให้ภรรยาเป็นคนดี
๓. งานของผู้หญิงไม่เคยเสร็จสิ้น
๔. ใจขลาดไม่เคยชนะสุภาพสตรีงาม
๕. ความหิวคือน้ำซ๊อสอย่างดีที่สุด
๖. เพื่อนที่ไม่ซื่อตรงเลวร้ายยิ่งกว่าศัตรูที่ร้ายกาจ
๗. หม้อที่ถูกเฝ้าดูย่อมไม่เดือด
๘. จงซักผ้าสกปรกของท่านที่บ้าน
๙. อะไรที่ได้เรียนรู้แล้วในเปล ย่อมดำรงคงทนจนถึงที่ฝังศพ
๑๐. ฉันรู้ว่าขนมปังของฉันนั้นด้านไหนทาเนย

สุภาษิตจีน

๑. เมื่อเจ้าชีวิตไร้ทศพิธราชธรรม ไพร่บ้านพลเมืองก็ย่อมเดือดร้อน

๒. แม้จอมจักรพรรดิจะมีสมบัติมหาศาล ก็ไม่สามารถซื้ออายุให้ยืนถึงหมื่นปีได้

๓. มิตรภาพระหว่างราชการ บางเหมือนแผ่นกระดาษ

๔. ข้าราชการไม่เคยลงโทษ ผู้ที่นำของกำนัลมาให้

๕. คำว่า "ขันติ" นั้น เป็นขุมทรัพย์ของชีวิตในครอบครัว

๖. เมื่อนายมักง่าย บ่าวก็ย่อมมักง่ายด้วย

๗. แสดงความเมตตาแก่คนในบ้าน ดีกว่าในที่ไกล ๆ

๘. การเพาะนิสัยไม่ดีให้แก่เด็ก ก็เท่ากับทำลายเด็ก

๙. สีหน้าของแม่เลี้ยงแปรปรวนเหมือนฤดูใบไม้ผลิ

๑๐. เลือกคนดีเป็นศรีภรรยา เลือกคนสวยเป็นนางบำเรอ

๑๑. การรอคอยแม้ชั่วครู่ ก็ดูรู้สึกว่านานตั้งปี

๑๒. แม้ท้องฟ้าในฤดูฝนจะแจ่มใส ก็อย่าลืมร่ม ถึงแม้ท้องจะอิ่ม ก็อย่าลืมเสบียงอาหาร

๑๓. รักษาโรคให้หายนั้นได้ แต่แก้เคราะห์กรรมยาก

๑๔. ไม่มียาวิเศษขนานใดที่จะรักษาคนกักขฬะได้

๑๕. จงเร่งเขาในขณะทำงาน แต่อย่าเร่งในขณะกิน

๑๖. ทองดีเป็นราคาได้ แต่การศึกษาตีราคาไม่ได้

๑๗. ถ้าไม่สนใจการศึกษาในปฐมวัย เมื่อปัจฉิมวัยจะทำอย่างไร

๑๘. มีตำรับตำราตั้งเล่มเกวียน ก็ไม่เท่ากับมีครูคนเดียว
๑๙. การศึกษาเสมือนการพายเรือทวนน้ำ ถ้าไม่รุดหน้าก็ถอยหลัง
๒๐. มนุษย์มีโครงการนับพัน แต่สวรรค์มีโครงการเดียว
๒๑. ทางไปสู่สวรรค์มี แต่มนุษย์ไม่ชอบ ประตูนรกไม่มี แต่มนุษย์ชอบ
๒๒. เจ้าและเทวดายังอดลำเอียงไม่ได้
๒๓. นอกประเทศดูคนที่เครื่องแต่งกาย ส่วนในประเทศดูที่คน
๒๔. อยู่บ้านรู้สึกอบอุ่น แต่จากบ้านรู้สึกว้าเหว่
๒๕. ถ้าท่านตั้งใจจะเลิกดื่ม ควรดูคนเมาขณะที่ท่านไม่เมา
๒๖. กาที่ย้อมขาวจะขาวไปไม่ได้นาน
๒๗. เมื่อต้นไม้โค่นล้มลง ก็ปราศจากร่มเงา
๒๘. เป็นสุนัขในยามสงบดีกว่าเป็นคนในยามจลาจล
๒๙. ข้าวที่ได้มาโดยทุจริต กินไม่อร่อย
๓๐. ถึงแม้จะเปลี่ยนศิลาให้เป็นทอง จิตมนุษย์ก็ยังไม่รู้จัก
๓๑. ผู้ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ย่อมอยู่ไม่รอด
๓๒. ทหารคนหนึ่งหาง่าย แต่นายพลคนเดียวหายาก
๓๓. มนุษย์มีอายุไม่ถึงร้อยปี แต่กลับกังวลใจถึงอนาคตตั้งพันปี
๓๔. ทุกแห่งในโลกใช้ทำหลุมฝังศพได้
๓๕. การทำความดีเหมือนการปีนเขา แต่ทำความชั่วเสมือนลงจากหน้าผาชัน

๓๖. คนพูดดี ใช่จะดีไปตามพูด คนทำดีต่างหากจึงชื่อว่าดี

๓๗. ความสุภาพเกินไป ส่อว่าซ่อนความไม่บริสุทธิ์ใจไว้

๓๘. อดใจโกรธได้ชั่วขณะหนึ่ง ก็จะพ้นจากความเสียใจไปได้ตั้งร้อยวัน

๓๙. เรียนเป็นคนขยันใช้เวลา ๓ ปี เรียนขี้เกียจใช้เพียง ๓ วัน

๔๐. คำพูดที่หลุดออกจากปากไป แม้ม้าที่มีฝีเท้าเร็วที่สุดก็วิ่งไม่ทัน

๔๑. คำพูดต่อหน้ายังข้องใจ แล้วจะไปเชื่อคำพูดที่ลับหลังได้อย่างไร

๔๒. การพนันที่เล่นกันเรื่อยไป ต่อให้พระเจ้าหรือเทวดาก็เล่นเสีย

๔๓. ถ้าท่านรวย พูดสิ่งไรเขาก็ว่าจริง ถ้าท่านจน แม้จริงก็เสมือนโกหก

๔๔. ให้ลูกหนี้เลวยืมเงิน เขาก็จะเกลียดท่าน

๔๕. ถนนยาวทดสอบม้า กิจการที่ทำกันนาน ๆ ทดสอบมิตร

๔๖. อย่าใช้เหล็กดีทำตาปู อย่าใช้คนดีมีความสามารถเป็นพลทหาร

๔๗. ผู้ที่อดกลั้นความยากได้ ย่อมไม่มีหนี้

๔๘. ทุกคนเคยทำผิด ม้าทุกตัวเคยหกล้ม

๔๙. เมื่อไม่ยับยั้งความชั่วเสียแต่แรก ครั้งต่อไปก็ยับยั้งได้ยาก

๕๐. อดีตนั้นใสเหมือนกระจก อนาคตมืดเหมือนรัก

๕๑. ไม่สามารถคั้นน้ำมันจากแกลบได้

๕๒. งานหนักที่ทำมาร้อยปี อาจถูกทำลายได้ภายในชั่วโมงเดียว

๕๓. สงสัยมากก็เข้าใจมาก สงสัยน้อยก็เข้าใจน้อย

๕๔. เมื่อลมแรงต้องค้อมศีรษะไว้ เมื่อฝนหนักต้องยอมจำนน

๕๕. การประหยัดทำให้คนเป็นอิสระ

๕๖. สังเกตดูอากาศก่อนออกจากบ้าน สังเกตหน้าคนเมื่อจะเข้าไปในบ้าน

๕๗. แม้เขาจะให้น้ำเพียงหยดเดียว ก็จงตอบแทนเขาด้วยน้ำพุ

๕๘. ท่านที่ให้โดยเปิดเผย จะได้รับผลโดยลับ ๆ

๕๙. ไม่มีกำแพงที่ลมผ่านไม่ได้

๖๐. การฟังเขาบอก สู้ประสบด้วยตนเองไม่ได้

อย่าขาด–อย่าเกิน–เจริญสุข

เป็นหญิงขาดจรรยาก็น่าเศร้า
เป็นชายเล่าขาดวิชาน่าอดสู
เป็นพระขาดเมตตาไม่น่าดู
เป็นผู้รู้ขาดศิษย์ก็ผิดไป
เป็นศิษย์ขาดครูความรู้ด้อย
เป็นผู้น้อยขาดเคารพนบผู้ใหญ่
เป็นมนุษย์ขาดธรรมประจำใจ
อยู่แห่งไหนขาดผู้คนบูชา

เป็นคนอย่าเกินคนจะหม่นจิต
เป็นบัณฑิตอย่าขาดศาสนา
เป็นอาจารย์อย่าหวงปวงวิชา
หมู่คณะอย่าหมายทำลายกัน
เป็นผู้ใหญ่อย่าทำด้วยลำเอียง
อย่ามองเพียงสายตาระยะสั้น
อย่าเป็นเช่นโพธิ์ไทรในอรัญ
เป็นกางกั้นแต่ผู้อยู่ใกล้เคียง
เป็นผู้น้อยอย่าหลู่ท่านผู้ใหญ่
เมื่อผิดไปท่านว่าอย่าขึ้นเสียง
อย่าเอายศวิชามาเทียบเคียง
อย่าหลีกเลี่ยงกตัญญูผู้มีคุณ ฯ

– **"เสถียร"**

ยิ้มกันเถิด

เราเกิดมา ต้องร่ำ เริงเข้าไว้
จะบูดบึ้ง ทำไม ไม่สดชื่น
หัวเราะเป็น เล่นหรือจริง ยิ่งครึกครื้น
อายุยืน หมื่นปี ดีไหมล่ะ ?
ดอกเอ๋ย เจ้าดอก บานชื่น
ใครอยาก อายุยืน ต้องรื่น เริงเอย
เวทีโลก โชคเรา เข้ามาเล่น
ต้องรำเต้น เต้นรำ ทำจังหวะ
ควรถี่ห่าง อย่างไร ไว้ระยะ
จะเป็นพระ หรือนาง อย่างเดียวกัน
ดอกเอ๋ย เจ้าดอก อันชัน
ใครเห็น ขบขัน คนนั้น อายุ ยืนเอย
ในโลกนี้ มีทั้ง สนุกสุข
หาไม่พบ ต้องทุกข์ เป็นแม่นมั่น
ทั้งอบอุ่น วุ่นหา แต่หนาวนั้น
โทษใครนั่น ขอได้โปรด โทษตัวเอง
ดอกเอ๋ย เจ้าดอก ระกำ
คนไหน ครวญคร่ำ ต้องระกำ ใจเอย

คนหน้าเศร้า คือเขา ดื่มยาพิษ
ทอนอายุ เป็นนิจ ไม่เหมาะเหม็ง
คนหน้าบาน สราญรื่น ใจครื้นเครง
เขาปลั่งเปล่ง ลิ้มรส อมฤต
ดอกเอ๋ย เจ้าดอก กุหลาบ
กลิ่นรส ซึมซาบ อาบอม– ฤตเอย

"**ครูเทพ**"

แม่...

คำว่าแม่ แม่นี้ มีความหมาย
ขอขยาย ศัพท์นาม ตามนุสนธิ์
คือประตู ผู้เปิด กำเนิดคน
สาธุชน เรียกว่า มาตุคาม

คำว่าแม่ เป็นวิวัฒน์ สวัสดิผล
ปราชญ์นิพนธ์ อุปไมย ไว้ล้นหลาม
วีระบุรุษ ยุทธการ ชาญสงคราม
ยังใช้นาม แม่ทัพ บังคับรบ

อีกสายธาร แท้แท้ เรียกแม่น้ำ
ข้าวอีกดำ เรียกแซ่ แม่โพสพ
หัวแม่มือ แม่เท้า เข้าสมทบ
แผ่นพิภพ เรียกแม่ ธรณี

แม้พระพุท- ธดำรัส ตรัสคาถา
เอ่ยมาตา ก่อนตามหลัก เป็นสักขี
ครั้งสำเร็จ โพธิญาณ ตำนานมี
เมื่อครั้งที่ ไปโปรดพุท- ธมารดา

คำว่าแม่ หนึ่งคำ มีน้ำหนัก
เพราะน้ำรัก บริสุทธิ์ ดุจน้ำฟ้า
อีกน้ำอด น้ำทนต้อง อุ้มท้องมา
ด้วยเมตตา การุญ คุณน้ำนม

คำว่าแม่ คำนี้ ไม่มีสอง
เป็นคำของ ลูกเฉพาะ เรียกเหมาะสม
แม่เป็นอัค– รมนุษย์ สุดนิยม
แม่เป็นพรหม ของบุตร สุดยอด เอย.

ภาษิตอีสาน

แก้ให้มันตกเด้อ / แก้บ่ตกคาพกเจ้าไว้
แก้บ่ได้แขวนคอต่องแต่ง / แก้บ่อได้แขวนคอเจ้าอยู่ย่างยาย
คาย่างยายเวียนตายเวียนเกิด / เวียนเอากำเนิดในภพทั้งสาม
ภพทั้งสามเป็นเฮือนเจ้าอยู่ / เฮาต้องสู้หลานน้อยอย่าถอย
เหลือแต่เจ้าบ่เห็นบ่อนเบาหนัก / เดินทางบ่ทันคักสิถืกดงเสือฮ้าย
เป็นหญิงเป็นชายนี้ธรรมเนียมคือนกเจ่า / จับอยู่ใกล้หนองน้ำเบือกตอ
บาดว่ายอคอบินจึงสิเห็นเขาแจ้ง / แสงใสเลื่อมเทียมดังพระอินทรา
ไผผู้มีปัญญาจึงสิหวนเห็นแจ้ง ฯ

(พระอาจารย์มั่น)

ทานศีลภาวนานี้เป็นของดีประจำชาติ
ฉลาดทานยิ่งได้บุญนั้นมากหลาย
เป็นอุบายพ้นฆ่าปาปธรรมเด็ดขาด
เป็นเหมือนญาติพี่น้องอาศัยได้เมื่อตาย
ครั้นทำลายขันธ์แล้วสะพานให้เราไต่
เป็นบันไดย่างขึ้นสวรรค์ฟ้าโลกสูง ฯ

กลอนพุทธมนต์กันความประมาท

ก่อนจะนอนภาวนาสาธุพระ ว่านะมะพะทะอย่าเฉไฉ
เป็นหัวใจนโมเดโชชัย ป้องกันภัยยามหลับไม่อับจน
เมื่อล้างหน้าอย่าล้างเปล่าเอาศิริ ว่า พุธะสํมิ ก่อนสามหน
ตำราว่าเป็นมหาชัยมงคล ทิพมนต์คุ้มกันอันตราย.
ก่อนจากเรือนครรไลไกลที่อยู่ ถึงประตูยืนหยุดจุดที่หมาย
ภาวนา สุ คะ โต โพธิยาย แล้วผันผายได้พิพัฒน์สวัสดี.
อีก จะ พะ กะ สะ ปถมัง (หมัง) เป็นมนต์ขลังเป่าปัดกำจัดผี
ทั้งปีศาจภูตพรายร้ายกาลี เสกเจ็ดทีขับไกลไม่แผ้วพาน.
พุธะ สํ มงฺคลํ โลเก อย่าไฉเฉคาถามหาศาล
เป็นมงคลป้องกันอันธพาล ถึงรุกรานโต้ตีหนีกระจาย.
เสกทุกครั้งสวมสร้อยห้อยพระเครื่อง เดชกระเดื่องเรียกมงคลสามสาย
ช่วยป้องปัดภัยยันอันตราย ทั้งหญิงชายเมตตาปรานีเอย.

ญาณมโย ภิกฺขุ

วัดธาตุทอง

คำขวัญ

ท่านพระครูวิสุทธิ เขมากรนี้ ช่างดีเหลือ
ใจคอเกื้อ เอางาน การกุศล
ต่างสู้ทน มานาน งานน้อยใหญ่
บวชเข้ามา ผ่านสีกา ไม่พาไป
ศิษย์ดีใจ ล้นเหลือ เมื่อไม่พราก
เป็นวิบาก ของกุศล ดลสนอง
ได้มาอยู่ เป็นคู่ วัดธาตุทอง
ได้สอนน้อง หลายรุ่น ให้อุ่นจิต
ผลสัมฤทธิ์ ควรแก่กาล นานพอควร

พระครูบัญญาธุราธร เจ้าคณะอำเภอชัยนาท

วัดเขาชายธง จังหวัดนครสวรรค์

ประสาธน์พร

วันที่ห้าธันวาคมอุดมฤกษ์ เหมือนเทพเบิกม่านทองส่องสยาม
แล้วแผ่คุณอุ่นเกศทั่วเขตคาม ประสูติรามที่เก้าของชาวไทย
ทรงพระนาม "ภูมิพลอดุลยเดช" ได้ปกเกศไพร่ฟ้าหน้าผ่องใส
เป็นเหมือนดังฉัตรทองป้องกันภัย ให้ชาติไทยรุ่งเรืองดังเมืองแมน
ทรงบำรุงประเทศชาติศาสนา ได้ก้าวหน้างานเด่นเป็นปึกแผ่น
ทรงเป็นปิ่นปกเกล้าชาวแว่นแคว้น ในดินแดนสันตินิจนิรันดร์
ทรงบำรุงหมู่สงฆ์วงศ์อริยะ ทุกวัดวาให้เปรมเกษมสันต์
ทรงทศพิธราชธรรมล้ำราชัน ทวยราษฎร์สรรเสริญเจริญพร
บัดนี้ลุดิถีที่สมภพ ห้าสิบสองครบพระชันษาอนุสรณ์
พระเกียรติก้องผองประชาลือขจร โลกกระฉ่อนทั่วแคว้นดินแดนไกล
ทรงแต่งตั้งยศฐาน์สมณศักดิ์ ไว้เป็นหลักหมู่สงฆ์ทรงเลื่อมใส
รับภาระแนะนำธรรมวินัย ให้สืบไปชั่วกัลปนิรันดร์กาล

อันยศศักดิ์จักเป็นเช่นความฝัน ย่อมแปรผันไม่ตรงอยู่คงที่
ย่อมขึ้นลงคงคล้ายสายวารี ไม่เคยมีความแน่แก่ผู้ใด
ส่วนรูปโฉมเรือนร่างอย่างบุปผา เลยเวลาแล้วหมองมิผ่องใส
เช้าหอมหวนอวลซึ้งตรึงทรวงใน เย็นเหี่ยวไปร่วงพรูลงสู่ดิน
ทั้งยศศักดิ์เรือนร่างสำอางนี้ ไม่คงที่ดังจิตคิดถวิล
เกิดแล้วเปลี่ยนเวียนมาเป็นอาจิณ แล้วก็สิ้นที่สุดดุจเดียวกัน

ตรงหลักธรรมคำสอนบวรศาสน์ ตรัสประกาศความแท้คือแปรผัน
ต้องหมุนเวียนเปลี่ยนไปไม่เว้นวัน หากยึดมั่นตามโลกจะโศกตรม
โลกธรรมประจำอยู่ในหมู่สัตว์ ผู้อุบัติเวียนว่ายไว้เหมาะสม
คำนินทามีอยู่คู่คำชม ทุกข์ระทมคู่สุขสนุกสบาย
ยศชวนหลงตรงข้ามกับความเสื่อม ชักโยงเชื่อมให้เวียนเปลี่ยนขยาย
ลาภเสื่อมลาภมีเคียงเยี่ยงเกิดตาย โลกมีไว้เป็นคู่อยู่นิรันดร์

ท่านที่รู้ประจักษ์ในหลักธรรม อันเลิศล้ำเป็นเอกใช่เสกสรร
เหมาะตามยุคทุกสมัยไม่มีวัน จะเหหันเป็นอื่นให้ชื่นใจ
หากมามองให้ดียังมีแง่ จึงควรแท้นำมาเอ่ยปราศรัย
เพราะยศศักดิ์จักเสริมเพิ่มน้ำใจ เป็นเหตุให้คนทำแต่กรรมดี
แม้นทำชั่วกลัวบาปอันหยาบช้า ถึงได้มาซึ่งยศก็หมดศรี
ส่วนยศศักดิ์ได้มากระทำดี ก็เป็นที่ชื่นชมนิยมนาม
บุคคลดีมียศศักดิ์จักส่งเสริม ทำให้เติมแต่ดีมีแก่นสาร
เว้นไว้แต่หมู่ชนเป็นคนพาล ยศศักดิ์ผลาญเสียป่นจนม้วยมรณ์

ด้วยเห็นว่าโอกาสนี้นั้นมียาก ใครจะฝากวัตถุอนุสรณ์
แด่ท่านที่สนิทประสิทธิ์พร จิตอาทรเมตตามาในงาน
เป็นเครื่องหมายไว้ว่าคราวรับพัด ได้มาวัดประจักษ์เป็นหลักฐาน
ควรจะมีหนังสือถือกลับบ้าน ไปเปิดอ่านแก้กลุ้มชุ่มชื่นใจ

ด้วยเดชพระไตรรัตน์ฉัตรแห่งชาติ และอำนาจกุศลพลันดลให้

พระภัทรมหาราชปิ่นชาติไทย ทรงปลอดภัยปราศทุกข์สุขสำราญ
ขอพระองค์ทรงยืนมั่นพระชันษา ปกไพร่ฟ้าปรีดิ์เปรมเกษมศานต์
เป็นมิ่งขวัญชาวไทยไปยืนนาน จักชื่นบานทั่วกันนิรันดร.

พระศรีธรรมประสาธน์

วัดราชผาติการาม กรุงเทพ ฯ

คำอำนวยพร

ของ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (วิน ธมฺมสารเถร)

วัดราชยาติการาม กรุงเทพมหานคร

ขออ้างเดช ไตรรัตน์ เป็นฉัตรกั้น
ช่วยป้องกัน อภิบาล ท่านทั้งหลาย
แคล้วทุกข์โศก โรคภัย ทั้งใจกาย
อันตราย นานา อย่าพ้องพาน
ขอศัตรู หมู่มาร สันดานหยาบ
สงบราบ มลายสิ้น ทุกถิ่นฐาน
มีโชคชัย สบสันต์ิ นิรันดร์กาล
บุญบันดาล อิฐผล กมลปรีดิ์
มีลาภยศ สรรเสริญ เจริญยิ่ง
ประสบสิ่ง สุขเลิศ ประเสริฐศรี
จตุพร พิพัฒน์ สวัสดี
ปลอดราคี เปรียบจันทร์ ในวันเพ็ญ
ประสงค์ใด ได้สม มโนรถ
เกียรติปรากฏ กำจาย ไร้ทุกข์เข็ญ
บรรลุว่าง, ออก, ดับ, และหยุด, เย็น,
ได้รู้เห็น พุทธธรรม สำราญเทอญ ฯ

พิมพ์ที่ ร. พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร
นายเฉลียว โพธิเกษม ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๙/๑๑/๒๕๒๑

เมืองทองของไทย

แผ่นดินไทย	ห่อไว้	ด้วยผืนผ้า
มีลายพระ–	ปฏิมา	เหลืองอร่าม
คนผิวเหลือง	ห่มเหลือง	ชาวเมืองงาม
สมกับนาม	เมืองทอง	ถิ่นของไทย
วัดจะร้าง	ช่วยกันสร้าง	อย่าล้างวัด
คนเซซัด	อย่าซ้ำ	กรรมของเขา
ได้ช่วยเหลือ	เจือจุน	บุญของเรา
เด็กยังเยาว์	เผ้าพยุง	จูงเด็กไป.

"ความรัก"

ขอนิยามความรักตามหลักพุทธ
แม่รักบุตรห่วงหวงดังดวงจิต
พ่อรักลูกปลูกฝังดังชีวิต
ขอมอุทิศเสียสละชีพประกัน
แต่รักหนึ่งซึ่งรักยิ่งกว่าสิ่งอื่น
ใหญ่กว่าผืนดินฟ้าน้ำมาคั่น
คือรักชาติศาสนาองค์ราชันย์
ทุกคนมั่นหมายถนอมพร้อมสู้ตาย.